

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

Juni 2024

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2024-06-18

Dnr: 2024-00825

ESV-nr: 2024:41

Copyright: ESV

Sammanfattning

Svensk ekonomi är i lågkonjunktur. Men lägre inflation och Riksbankens räntesänkningar leder till att aktiviteten i ekonomin stiger 2024. Arbetsmarknaden påverkas av lågkonjunkturen med viss eftersläpning och arbetslösheten stiger i år. Lågkonjunkturen bidrar till att den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett underskott på 80 miljarder kronor i år. Underskottet blir störst i staten där utgifterna ökar betydligt mer än inkomsterna. Nästa år krymper underskottet till 11 miljarder kronor. Det strukturella sparandet ligger under målnivån för överskottsmalet i år. Samtidigt är den offentliga skulden lägre än skuldankaret.

Konjunkturen i Sverige är svag. Riksbanken fortsätter att lätta på penningpolitiken under året eftersom inflationen har sjunkit tillbaka och ligger nära inflationsmålet. Efterfrågan i **svensk ekonomi** ökar men tillväxten förblir svag i år och BNP ökar med 1,1 procent. Nästa år tar efterfrågan mer fart och tillväxten blir starkare. Läget på arbetsmarknaden blir då bättre efter senaste tidens försvagning och stigande arbetslöshet.

Den offentliga sektorns **skatteintäkter** ökar betydligt mer än förra året eftersom den ökade aktiviteten i ekonomin och stigande tillgångspriser gör att såväl mervärdesskatten som intäkterna från kapitalskatterna ökar igen efter förra årets minskning. Lågkonjunkturen som svensk ekonomi gick in i förra året påverkar arbetsmarknaden med viss eftersläpning och skatt på arbete utvecklas därför svagare i år än förra året. Nästa år ökar den offentliga sektorns skatteintäkter något mer än i år när aktiviteten i ekonomin tilltar.

De **takbegränsade utgifterna** ökar mycket i år, bland annat till följd av de utgiftsökningar som lagts fram i den beslutade budgeten för 2024. De senaste två årens höga inflation bidrar också, eftersom utgifterna påverkas av inflationen med en viss eftersläpning. Nästa år ökar de takbegränsade utgifterna inte lika mycket som i år. Det beror på att bidraget från inflationen inte blir så stort men också på att det inte har presenterats någon budget för 2025 ännu.

Den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas kraftigt och visar i år ett underskott på 80 miljarder kronor. I staten vänds ett litet överskott förra året till ett stort underskott i år. Anledningen är att skatteintäkterna ökar svagt till följd av lågkonjunkturen samtidigt som utgifterna i staten ökar betydligt mer än inkomsterna. Förra årets kraftiga utgiftsökning i kommunsektorn, vilken bidrog till ett stort underskott, dämpas i år men underskottet blir ändå nästan lika stort som förra året. Ålderspensionssystemet visar däremot ett överskott. Nästa år stärks sparandet i den offentliga sektorn. Förstärkningen sker i såväl staten som i kommunsektorn och i ålderspensionssystemet. Inkomsterna ökar mer när aktiviteten i ekonomin tar fart och utgifterna ökar samtidigt mindre, men sammantaget visar sparandet fortfarande underskott. **Statens budgetsaldo** visar ett underskott som är större än i det finansiella sparandet i år. Det beror på avgränsningar och på att skatteperiodiseringarna leder till att skatteinkomsterna blir lägre än intäkterna.

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet rensat för påverkan av konjunkturen, försvagas också och ligger under målnivån för överskottsmalet i år. Nästa år stärks det strukturella sparandet och ligger då strax över målnivån.

Maastrichtskulden stiger i år som en följd av den svaga konjunkturen och stora underskott. Men den ligger ändå under skuldankaret hela prognosperioden. Ökningen sker huvudsakligen i staten, men även kommunsektorns del av skulden stiger något. Nästa år fortsätter skulden att stiga i nivå, men till följd av en högre tillväxt i ekonomin så sjunker den i förhållande till BNP.

Jämfört med föregående prognos har BNP-tillväxten höjts något i år men sänkts nästa år. Konjunkturbilden är ungefär densamma. KPI är nedreviderat och bedömningen av utvecklingen på arbetsmarknaden är nära oförändrad. Skatteintäkterna har reviderats upp 2024–2027, där kapitalskatterna står för största delen. Utgifterna har reviderats upp i år vilket främst beror på förslagen i vårändringsbudgeten. Sammantaget har sparandet i den offentliga sektorn reviderats upp alla år och vi räknar nu med mindre underskott i både staten och kommunsektorn.

Tabell 1 Prognosen i siffror

Prognosen i siffror	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, procentuell utveckling	1,5	0,1	1,1	2,0	2,6	1,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	61	-37	-80	-11	54	107
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	1,0	-0,6	-1,2	-0,2	0,8	1,5
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av potentiell BNP	0,3	0,4	-0,1	0,4	0,9	1,5
Maastrichtskuld, procent av BNP	33,8	31,7	33,0	32,6	30,9	28,6

Källa: SCB och ESV

Metodruta   Principer och metoder för ESV:s prognos

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande tre åren.¹ Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.² ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetens utvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög- eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro- och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter. ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras. Även vissa

¹ I novemberprognosen läggs ett nytt prognosår till, så i den rapporten är det fyra prognosår. För skatteintäkterna är prognosperioden alltid lite längre eftersom att utfallen fastställs först två år efter innevarande år.

² Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagen) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen utgår från att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en ”automatisk budgetförstärkning”³ utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskottsmålet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet. ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

---

³ Se ESV:s publikation Automatisk budgetförstärkning – ABF (ESV 2021:43).

Innehåll

Sammanfattning	3
Makroekonomisk utveckling.....	8
Den offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget.....	11
Utgifter	22
Finansiellt sparande och budgetsaldo.....	29
Den offentliga skulden.....	33
De budgetpolitiska målen.....	36
Revideringar sedan marsprognosen	40
Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen	45
Tabellbilaga	46
Kontaktpersoner	50

Makroekonomisk utveckling

Konjunkturen i Sverige är svag. Riksbanken fortsätter att lätta på penningpolitiken under året eftersom inflationen har sjunkit tillbaka och är i linje med inflationsmålet. Efterfrågan ökar men tillväxten förblir svag i år. Nästa år tar efterfrågan mer fart och tillväxten blir starkare. Arbetsmarknaden kan då stärkas igen efter senaste tidens försvagning och stigande arbetslöshet.

Tillväxten i svensk ekonomi vänder upp under året

Konjunkturen i Sverige är svag och BNP ökar med 1,1 procent i år. Det är ändå en starkare utveckling än förra året då vi såg ett kraftigt fall i hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna. Nettoexporten blev dock ovanligt hög förra året, vilket bidrog positivt till BNP-tillväxten – den underliggande konjunkturförsvagningen var således än större 2023 än vad som syns i tillväxtsiffrorna. När inflationen nu är i linje med målet och räntorna sänks väntas aktiviteten i ekonomin ta mer fart. De flesta indikatorer tyder på att tillväxten är på väg att vända upp. Hushållens konsumtion ökar i volym igen när de reala disponibla inkomsterna stärks. Investeringarna fortsätter att utvecklas svagt som en eftersläpning av höga kostnader och låg efterfrågan och blir oförändrade jämfört med förra året. Bostadsinvesteringarna fortsätter dock att minska kraftigt mätt som årsgenomsnitt även om de vänder upp under året. Offentlig konsumtion fortsätter att öka relativt mycket i år, liksom förra året. Exporten, som ökade förhållandevis mycket i fjol, väntas öka långsammare i år och nettoexporten bidrar inte nämnvärt till BNP-tillväxten i år. Sammantaget ökar BNP svagt i år eftersom många hushåll och företag fortfarande är pressade av höga räntor och de senaste årens prisökningar. Nästa år blir BNP-tillväxten starkare när efterfrågan tar än mer fart. Ekonomin går därmed mot ett mer normalt konjunkturläge och mot slutet av 2026 är ekonomin i balans.

Sysselsättningen sjunker och arbetslösheten stiger

Den lägre aktiviteten i ekonomin har gett avtryck på arbetsmarknaden som har försvagats. Sysselsättningen har sjunkit de senaste kvartalen och anställningsplanerna i näringslivet är dämpade. Vi väntar oss inte att sysselsättningen ska minska så mycket mer utan i stället öka mot slutet av året. Årstakten blir ändå svagt negativ i år. Nästa år ökar sysselsättningen igen även mätt som årsgenomsnitt. Trots en svagare arbetsmarknad fortsätter lönerna öka relativt mycket i år och i samma takt som förra året. Den höga inflationen bidrog till betydligt högre löneavtal i förra årets avtalsrörelse jämfört med åren innan, även om lönerna ökade måttligt i förhållande till inflationen. I år, med betydligt lägre inflation, kan reallönerna öka igen efter att ha fallit två år i rad. Reallönerna väntas fortsätta stiga de kommande åren.

Inflationen nära inflationsmålet

Inflationen dämpades tydligt under förra året och ligger nu på drygt 2 procent. Priserna på el och drivmedel har sjunkit tillbaka och prisökningarna månad till månad har bromsat in för de flesta varor och tjänster. Prisökningarna väntas fortsätta vara i linje med inflationsmålet och inflationstakten mätt som KPIF bedöms bli något högre än 2 procent i år. Riksbanken, som sänkte styrräntan i maj, kan därmed fortsätta med räntesänkningarna under året. I genomsnitt över året blir styrräntorna ändå högre i år än förra året och lägre först nästa år. Inflationstakten mätt som KPI, det mätt som har

en direkt påverkan på flera transfereringar och skatter, är betydligt högre än KPIF i år eftersom räntorna i genomsnitt är högre i år än förra året. År 2025 och 2026 blir det tvärtom KPIF som är högre när räntorna har sänkts igen.

Tabell 2 Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

Nyckeltal för svensk ekonomi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, kalenderkorr. värden	5,8	1,5	0,1	1,1	2,0	2,6	1,6
BNP-gap	1,5	1,1	-1,0	-2,0	-1,5	-0,3	0,0
Sysselsatta	0,7	3,1	1,4	-0,1	0,8	0,3	0,2
Arbetslöshet, nivå ¹	8,9	7,5	7,7	8,1	7,5	7,5	7,5
Arbetade timmar, kalenderkorr. värden	2,3	3,1	1,4	0,3	0,8	0,3	0,1
Timlön, KL	2,6	2,7	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7
Lönesumma	6,2	6,7	5,3	4,1	4,6	4,1	3,9
KPIF ²	2,4	7,7	6,0	2,2	2,0	2,0	2,0
KPI	2,2	8,4	8,5	3,1	0,4	1,8	2,0
Styrränta (procent), värde vid årets slut	0,00	2,50	4,00	3,25	2,25	2,25	2,25

¹Procent av arbetskraften.

²KPI med fast ränta.

Källa: SCB och ESV

Makroekonomin får stor påverkan på de offentliga finanserna

Sammantaget försvagar lågkonjunkturen den offentliga sektorns finanser. Hög inflation och stigande räntor de två senaste åren har däremot en viss positiv effekt i år, eftersom det påverkar både inkomster och utgifter med viss eftersläpning.

Lågkonjunkturen gör att de flesta skattebaser ökar betydligt långsammare än normalt till följd av den minskade ekonomiska aktiviteten. Förra året höll den höga inflationen uppe ökningstakten i flera skattebaser i löpande priser, även om volymen ökade svagt eller till och med minskade. I år är inflationen betydligt lägre men volymökningen blir inte lika svag, förutom för lönesumman där antalet arbetade timmar ökar betydligt mindre i år än förra året.

Inflationen påverkar både inkomster och utgifter på flera sätt. Intäkterna från skatt på arbete är fortsatt dämpade till följd av att jobbskatteavdraget, grundavdraget och skiktgränsen för statlig inkomstskatt indexerar med KPI respektive prisbasbeloppet med ett halvårs eftersläpning. I år pausas däremot höjningen av skiktgränsen, och vissa punktskatter som normalt indexerar är istället fastställda till en lägre skattesats. Utgifterna höjs mycket även i år av den höga inflationen under de senaste åren då flera transfereringar skrivs upp med prisbasbeloppet som baseras på inflationen föregående år. Myndigheternas förvaltningsanslag skrivs upp med en pris- och löneomräkning som bland annat grundar sig på utvecklingen av inflationen och lönerna i industrin två år tidigare. Därmed kommer de öka mycket både i år och nästa år.

Ränteutvecklingen påverkar också både inkomster och utgifter, och de flesta räntenivåer är som genomsnitt något högre i år än förra året även om de sjunker under året. Hushållens kapitalskatter påverkas på flera sätt av högre räntor och nettoeffekten är i stort sett noll i år. Skatten på ränteinkomster stiger men skattereduktionen för ränteutgifter ökar mer, främst eftersom skulden är större än tillgångarna på bankkonton. Samtidigt höjs schablonintäkten på sparande i investeringssparkonto. Nästa år blir det tvärtom när räntorna sjunker och då är nettoeffekten av räntorna positiv på hushållens kapitalskatter eftersom schablonintäkten inte minskar lika

mycket som ränteavdraget. Avkastningsskatten ökar kraftigt även i år som en följd av högre räntor. På utgiftssidan är det framför allt ränteutgifterna för statsskulden som ökar som en följd av högre marknadsräntor.

Den offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Lågkonjunkturen som svensk ekonomi gick in i förra året fick ett direkt genomslag på intäkterna från skatt på kapital och mervärdesskatt, som minskade respektive stagnerade förra året. Konjunkturen påverkar arbetsmarknaden med viss eftersläpning och skatt på arbete utvecklas därför svagare i år. Trots det ökar den offentliga sektorns skatteintäkter betydligt mer än förra året, eftersom den ökade aktiviteten i ekonomin och stigande tillgångspriser gör att såväl mervärdesskatten som intäkterna från kapitalskatterna ökar igen. Nästa år ökar den offentliga sektorns skatteintäkter något mer än i år när aktiviteten i ekonomin tilltar.

Den offentliga sektorns skatteintäkter ökar betydligt mer i år än förra året

Skatteintäkterna utvecklas mycket starkare i år jämfört med i fjol. Intäkterna från hushållens kapitalvinster ökar igen efter att ha minskat två år i följd, samtidigt som skatt på företagsvinster växer betydligt snabbare än förra året och även mervärdesskatten ökar mer. Intäkterna från skatt på arbete ökar i stället betydligt långsammare i år.

Lågkonjunkturen som Sverige gick in i förra året påverkade den offentliga sektorns skatteintäkter⁴ som utvecklades svagt. Intäkterna från mervärdesskatten stagnerade när hushållens konsumtion (i volym) och bostadsinvesteringarna föll kraftigt, även om den snabba prisökningstakten hade en motverkande effekt. Samtidigt minskade hushållens kapitalskatter till följd av börsnedgången samt en svagare bostadsmarknad och intäkterna från skatt på företagsvinster ökade långsamt när efterfrågan vek. Arbetsmarknaden var däremot fortsatt stark och skatt på arbete ökade relativt mycket, trots att den höga inflationen 2022 dämpade ökningstakten.

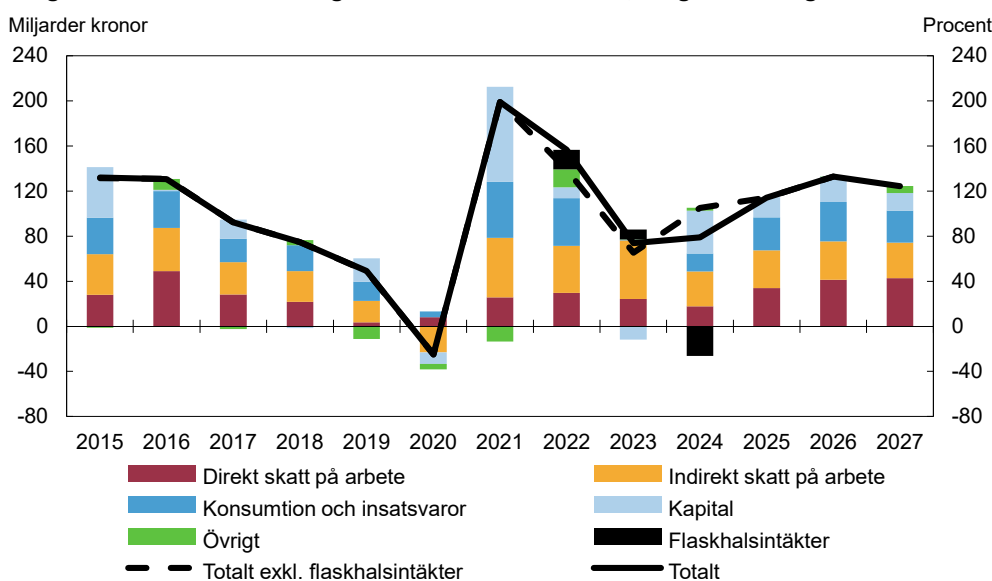
I år sjunker sysselsättningen vilket gör att skatt på arbete, som står för mer än hälften av skatteintäkterna, ökar långsamt. Men den offentliga sektorns skatteintäkter ökar ändå betydligt mer än förra året. Det beror på att aktiviteten i ekonomin tilltar och att bland annat mervärdesskatten ökar igen, om än måttligt. Bostadsinvesteringarna minskar fortfarande, men inte lika kraftigt som i fjol och har därmed inte en lika stor dämpande effekt på utvecklingen i år. Skatt på företagsvinster utvecklas också starkare igen och intäkterna från hushållens kapitalvinster blir betydligt större än förra året på grund av högre tillgångspriser. Även avkastningsskatten ökar mycket i år, precis som förra året, eftersom den styrs av statslåneräntan det föregående året. Flera regeländringar påverkar skatteintäkterna i år, men effekterna tar i stort sett ut varandra.

⁴ I det här avsnittet beskriver vi utvecklingen av skatteintäkterna exklusive de extraordinära flaskhalsintäkter som uppstod till följd av stora prisskillnader mellan elområden under 2022 och 2023. Intäkterna betalades in till Svenska kraftnät och finansierade de elstöd som betalades ut till hushåll och företag samma år. I såväl statens budget som i Nationalräkenskaperna bokfördes flaskhalsintäkterna som en skatt på energi och miljö, vilket höjde intäkterna från punktskatterna med 17,6 miljarder kronor 2022 och med 26,2 miljarder kronor 2023. Därmed bidrar de till att dämpa intäkterna i år. Eftersom flaskhalsintäkterna motsvaras av elstöden på utgiftssidan påverkar de inte det finansiella sparandet.

Nästa år ökar skatteintäkterna något mer än i år

Nästa år tilltar aktiviteten i ekonomin ytterligare men skatteintäkterna ökar ändå bara något mer än i år. Eftersom statslåneräntan i år bedöms ligga kvar på ungefär samma nivå som i fjol ökar inte avkastningsskatten nästa år. Samtidigt ökar företagsvinsterna långsammare eftersom en del av återhämtningen sker redan i år. Även hushållens kapitalskatter ökar något långsammare nästa år. Det beror framför allt på att hushållens kapitalvinster ligger kvar på ungefär samma nivå som i år. Råntenivåerna, och därmed ränteavdraget, blir dock lägre vilket bidrar till att intäkterna ändå ökar mycket. Sysselsättningen ökar däremot snabbare igen och intäkterna från skatt på arbete ökar därmed också mer. Utvecklingen förstärks av att inflationen inte längre har en dämpande effekt på skatten. Nästa år tar hushållens konsumtion fart och bostadsinvesteringarna ökar vilket leder till att intäkterna från mervärdesskatten ökar betydligt mer än i år.

Diagram 1 Den offentliga sektorns skatteintäkter, årlig förändring

Källa: Skatteverket och ESV

Regeländringar höjer skatteintäkterna marginellt i år

I år gör regeländringar att skatteintäkterna höjs med 2 miljarder kronor, trots skattesänkningar i budgetpropositionen på omkring 6 miljarder kronor. Hela sänkningen motverkas nämligen av tidigare beslut samt av att den genomsnittliga kommunalskattesatsen höjs.

De enskilt största regeländringarna sker inom skatt på arbete. Kommunalskattesatsen höjs med i genomsnitt 13 öre, den största höjningen sedan 2015, vilket ökar intäkterna med knappt 4 miljarder kronor. Jobbskatteavdraget och det förhöjda grundavdraget utökas. Det motverkas dock i stort sett av att uppräknigen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt pausas. I år slopas också nedsättningarna av arbetsgivaravgifter för ungdomar. År 2026 höjs pensionsåldern⁵ vilket gör att intäkterna från arbetsgivaravgifterna ökar. Effekten på direkta skatter kommer först 2027, eftersom höjningen av åldersgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget är senarelagd med ett år.

Skatt på kapital höjs något när den tillfälliga skattereduktionen för investeringar i inventarier upphör, vilket ger effekt framför allt i år.

⁵ År 2026 införs även en riktålder för pension vilken är satt till 67 år 2026–2029.

För skatt på konsumtion avser de största regeländringarna energiskatterna. Skatten på diesel och bensin sänks med sammantaget drygt 5 miljarder kronor i år, och sedan ytterligare knappt 2 miljarder kronor nästa år.

Tabell 3 Regeländringar 2024–2027

Förändring jämfört med föregående år, miljarder kronor

Regeländring	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	5,7	0,1	1,6	3,7
Förändrad medelutdebitering 2024 (kommunalskatt)	3,7			
Förstärkning av det ordinarie jobbskatteavdraget	-11,0			
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget	-2,0			
Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2024	12,3			
Höjd åldersgräns förhöjt grundavdrag				3,7
Skatt på kapital	1,3	0,7	0,0	0,0
Tillfällig skattereduktion investeringar i inventarier	1,3	0,1		
Skatt på konsumtion	-4,4	-1,3	-0,1	0,0
Sänkt skatt på bensin och diesel	-5,4	-1,6		
Övriga och restförda skatter	-0,7	0,0	0,0	0,0
Totalt	1,9	-0,6	1,5	3,7

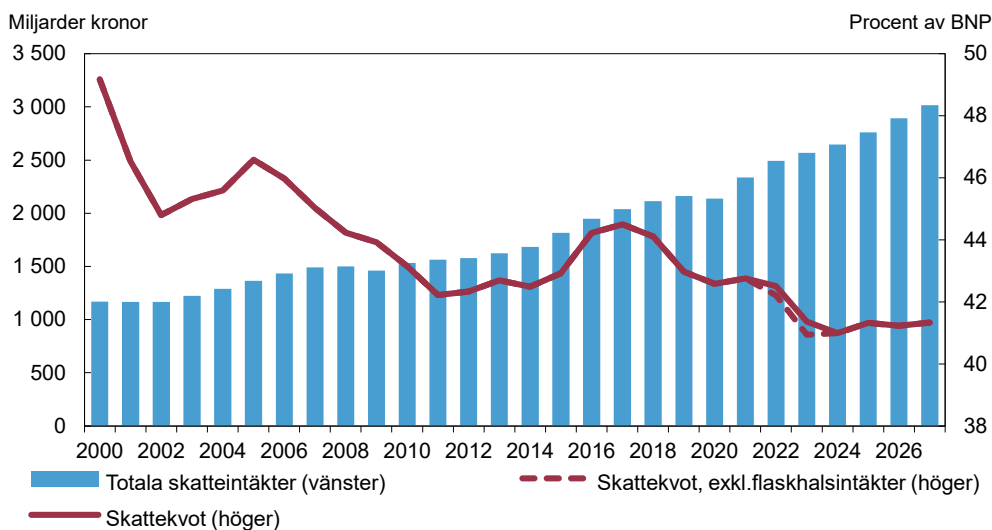
Anm. Delposterna summerar inte till totalen för respektive skatteslag eftersom det finns mindre ändringar inom respektive skatteslag som inte särredovisas.

Källa: ESV

Skattekvoten på en historiskt låg nivå

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, sjönk mycket förra året. I år fortsätter kvoten att minska något till 41 procent, vilket är en historiskt låg nivå. Att skattekvoten sjönk förra året beror framför allt på att intäkterna från kapital och mervärdesskatt minskade som andel av BNP. I år ökar de båda skatteslagen som andel av BNP, men samtidigt upphör flaskhalsintäkterna. Nästa år ökar skattekvoten något till följd av att skatt på arbete ökar som andel av BNP. Från och med 2025 ökar skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP och skattekvoten ligger därmed kvar på en historiskt låg nivå under hela prognosperioden.

Diagram 2 Totala skatteintäkter och skattekvot

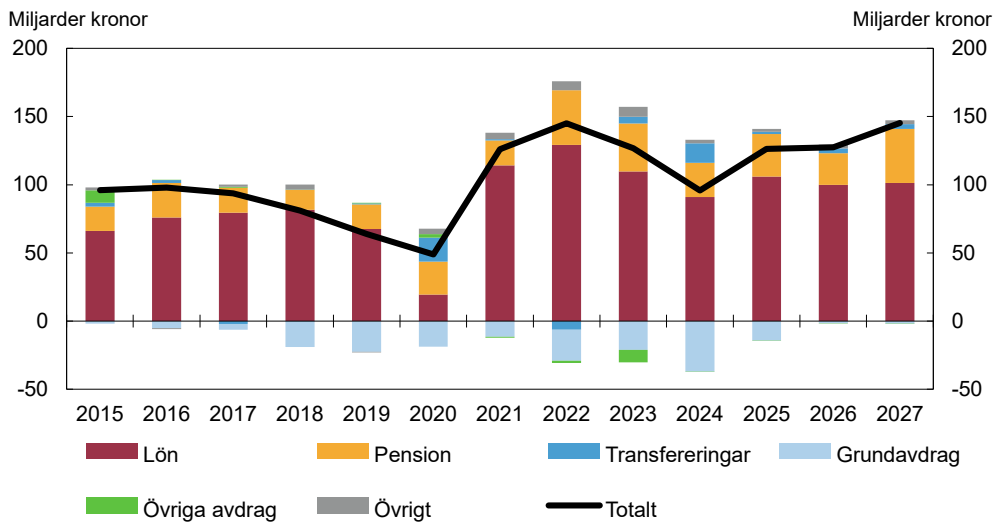
Källa: SCB och ESV

Försvagningen på arbetsmarknaden dämpar ökningen av skatt på arbete i år

Skatt på arbete påverkas av flera faktorer. De mest centrala för direkt skatt är lönesumman, pensionerna och inflationen. Flera delar av inkomstbeskattningen är indexerad med KPI med ett halvårs eftersläpning varför inflationstakten påverkar skatteintäkternas storlek. Indirekt skatt, som till största del består av arbetsgivaravgifter, styrs främst av lönesumman.

Skatt på arbete växer långsammare i år än i fjol, främst till följd av en svagare utveckling av lönesumman. Den höga inflationen under 2023 har också en återhållande effekt. Nästa år tilltar ökningen när lönesumman växer snabbare igen, tack vare ökad efterfrågan på arbetsmarknaden, och inflationen inte längre har en så stor dämpande effekt.

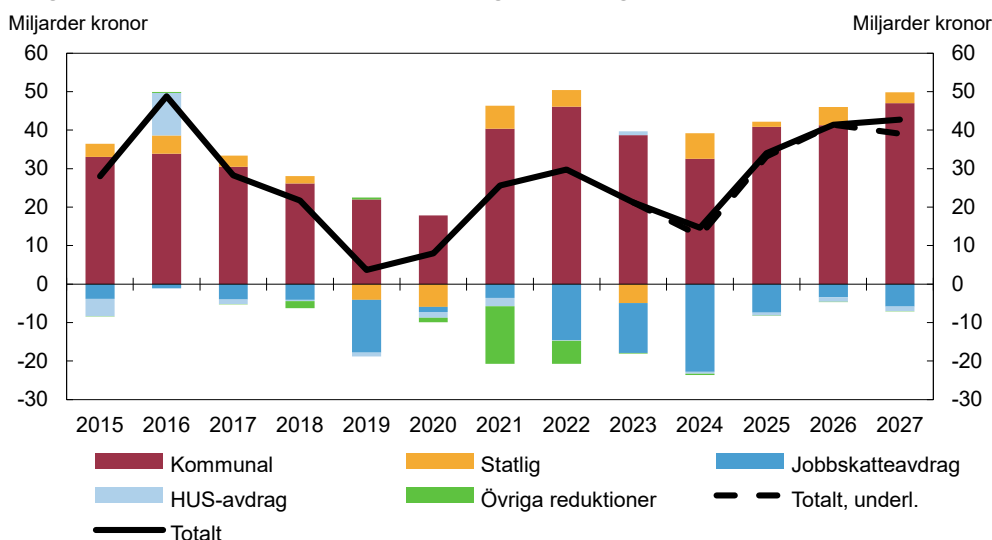
Diagram 3 Beskattningsbar inkomst¹, årlig utveckling

¹ Den inkomst från tjänst eller näringsverksamhet som återstår efter att allmänna avdrag, avdrag för allmänna egenavgifter och grundavdrag har gjorts.

Källa: Skatteverket och ESV

I år ökar intäkterna från direkt skatt på arbete långsammare än förra året. Det beror främst på att försvagningen på arbetsmarknaden gör att den största skattebasen, lönesumman, bromsar in. Även pensionerna ökar mindre än förra året. Grundavdraget ökar dessutom mycket i år vilket gör att den beskattningsbara inkomsten ökar långsammare än den taxerade förvärvsinkomsten. Att grundavdraget ökar mycket beror både på den höga inflationen förra året, eftersom grundavdraget räknas upp med inflationen med ett års eftersläpning, och på att det förhöjda grundavdraget förstärks. Skattereduktionerna, varav de största är jobbskatteavdraget och ROT- och RUT-avdragen, ökar mycket och dämpar ökningen av skatteintäkterna ytterligare. Framför allt är det jobbskatteavdraget som ökar mycket. Det beror dels på att den höga inflationen förra året, då även jobbskatteavdraget räknas upp med inflationen med ett års eftersläpning, dels på att jobbskatteavdraget förstärks. Men höjningen av jobbskatteavdraget motverkas samtidigt av att uppräkningsgränsen för statlig skatt pausas. Det gör att den statliga skatten ökar något i stället för att minska som den skulle ha gjort annars. En faktor som motverkar dämpningen av skatteintäkterna är att den kommunala skatten höjs med i genomsnitt 13 öre i år.

Diagram 4 Direkt skatt på arbete, årlig utveckling

Anm.: Allmän pensionsavgift samt skattereduktion för allmän pensionsavgift är exkluderade i diagrammet. Totalt, underliggande avser den underliggande utvecklingen, dvs. exklusive regeländringar.

Källa: Skatteverket och ESV

De indirekta skatterna bromsar också in när lönesumman ökar långsammare. Särskild löneskatt ökar betydligt mindre i år än de två senaste åren. Det beror på att inflationen leder till ökade pensionskostnader i framför allt kommunsektorn. Skatterna höjs med drygt två miljarder kronor till följd av att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för 15–18-åringar upphört i år och att nedsättningen för personer mellan 19 och 23 år, som infördes som en pandemiåtgärd, upphörde i april förra året.

Nästa år ökar intäkterna från skatt på arbete snabbare eftersom lönesumman växer snabbare. Den höga inflationen 2024 motverkar ökningen, men effekten är inte lika stor som tidigare. Under prognosens två sista år ökar skatteintäkterna mer.

Kapitalskatterna ökar starkt

Intäkterna från skatt på kapital minskade förra året men ökar med 11 procent i år, vilket är en historiskt sett stark utveckling. Den höga tillväxttakten beror på att hushållens kapitalskatter ökar efter att ha minskat två år i följd, samtidigt som avkastningsskatten fortsätter att öka mycket och skatt på företagsvinster utvecklas starkare än tidigare. Vad gäller hushållens kapitalskatter är det kapitalvinsterna som ökar mycket på grund av stigande tillgångspriser. Nästa år fortsätter hushållens kapitalskatter att öka när räntenivåerna, och därmed ränteavdraget, sjunker.

Högre kapitalvinster och lägre räntor gör att intäkterna från hushållens kapitalskatter ökar mycket

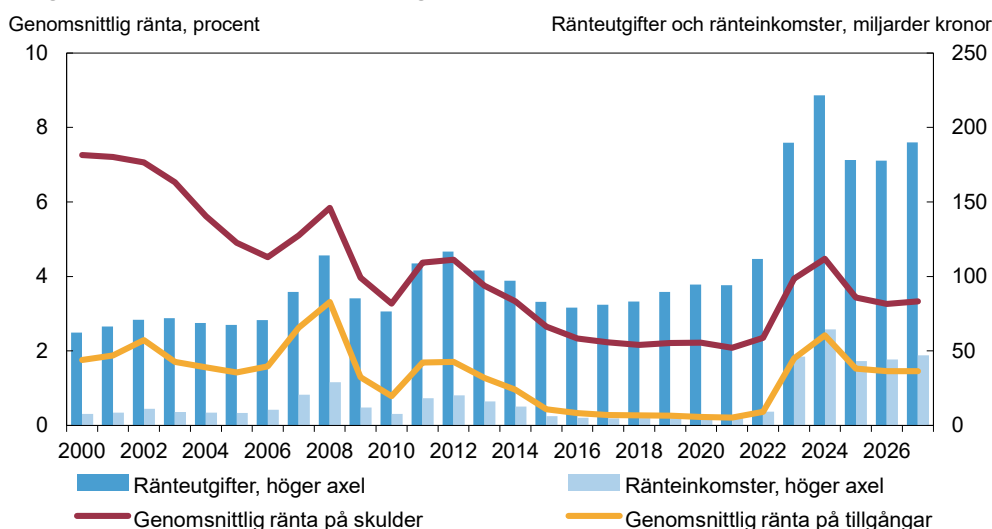
Hushållens kapitalskatter har minskat mycket två år i rad till följd av börsnedgången samt lägre bostadspriser och omsättning. I år ökar de med 15 procent. Det beror främst på att kapitalvinsterna väntas öka när tillgångspriserna stiger. Nästa år ökar intäkterna från hushållens kapitalskatter ytterligare då hushållens ränteutgifter, och därmed ränteavdragen, blir lägre. Även ränteinkomsterna minskar, men de ligger på en betydligt lägre nivå än ränteutgifterna vilket gör att effekten av de lägre räntorna inte får lika stor effekt på intäkterna från ränteinkomsterna som på ränteavdragen. Schablonintäkterna från investeringssparkonto ökar i år till följd av ett ökat sparande och ligger kvar på ungefär samma nivå hela prognosperioden eftersom

statsskuldräntan ligger kvar på dagens nivå. Nettoeffekten på hushållens kapitalskatter av de lägre räntenivåerna blir därför positiv nästa år.

I slutet av prognosperioden bedöms hushållens kapitalvinster återgå till ett historiskt genomsnitt som andel av BNP, justerat för regeländringar (jämviktsnivån). Eftersom kapitalvinsterna ligger ungefär på jämviktsnivån i år bedöms kapitalvinsterna öka i takt med BNP från och med 2025. Hushållens sammanlagda kapitalskatter ökar dock betydligt snabbare än BNP nästa år, med 14 procent, då räntorna sjunker. År 2026 ökar intäkterna mer än BNP då utdelningsinkomster ökar något snabbare.

I år uppgår ränteutgifterna, både i miljarder kronor och som andel av BNP, till den högsta nivån hittills under 2000-talet, trots att räntenivåerna är betydligt lägre nu än i början av 2000-talet. Det beror på att hushållens lån har mer än fördubblats som andel av BNP under den här perioden. Det har även hushållens tillgångar. Därför kommer hushållens ränteinkomster i år att uppgå till den högsta nivån hittills under 2000-talet. Men ränteinkomsterna är ändå betydligt lägre än ränteutgifterna. Det beror på att hushållens räntebärande tillgångar är lägre än hushållens skulder samt att inlåningsräntan är betydligt lägre än utlåningsräntan.

Diagram 5 Hushållens ränteutgifter och ränteinkomster

Källa: SCB, Skatteverket och ESV

Stämpelskatten och fastighetsskatten ökar

I år ökar stämpelskatten, efter den kraftiga nedgången förra året. Det beror på att både bostadspriserna och omsättningen på bostadsmarknaden ökar.

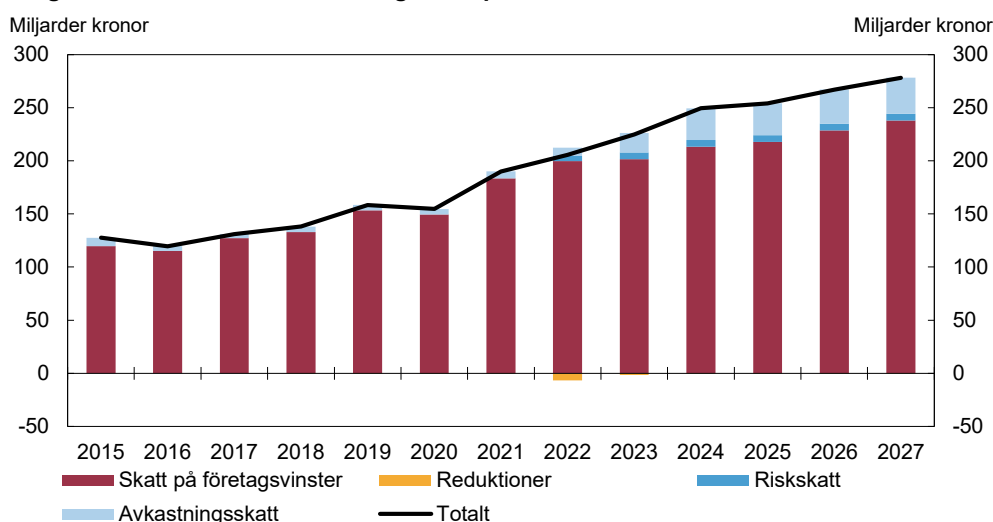
Intäkterna från fastighetsavgiften och fastighetsskatten ökar samtliga prognosår. Intäkterna ökar mest i år då en småhustaxering utförs, vilket sker vart tredje år. Taxeringsvärdet beräknas till 75 procent av marknadsvärdet två år före taxeringsåret. Vid årets småhustaxering kommer prisuppgången på bostäder 2020–2022 leda till att taxeringsvärdena i genomsnitt ökar med 31 procent. Fastighetsavgiften är 0,75 procent av fastighetens taxeringsvärde, men aldrig mer än takbeloppet som i år är 9 525 kr för småhus. På cirka hälften av landets småhus kommer fastighetsavgiften öka med endast 3 procent, vilket beror på takbegränsningen.

Bolagens kapitalskatter fortsätter att öka mycket i år

Intäkterna från bolagens kapitalskatter ökade mycket förra året och ökar än mer i år. Avkastningsskatten, som påverkas av statslåneräntan det föregående året, ökade kraftigt i fjol och gör så även i år. Därtill ökar skatt på företagsvinster snabbare i år när

aktiviteten i ekonomin tilltar, men den temporära skattereduktionen för inventarier införskaffade 2021 påverkar jämförelsen mellan åren. Reduktionen var betydligt mindre 2023 jämfört med 2022, vilket bidrog till att hålla uppe ökningstakten förra året. Exklusive reduktionen ökade intäkterna mycket svagt. Vinstutvecklingen var tudelad i fjol. Medan många bolag påverkades negativt av en dämpad global och inhemsk efterfrågan samt ökade kostnader, gynnades bankerna av det höga ränteläget. I år väntas vinstutvecklingen fortsatt variera mellan sektorer, men inte lika påtagligt som förra året.

Diagram 6 Intäkter från bolagens kapitalskatter

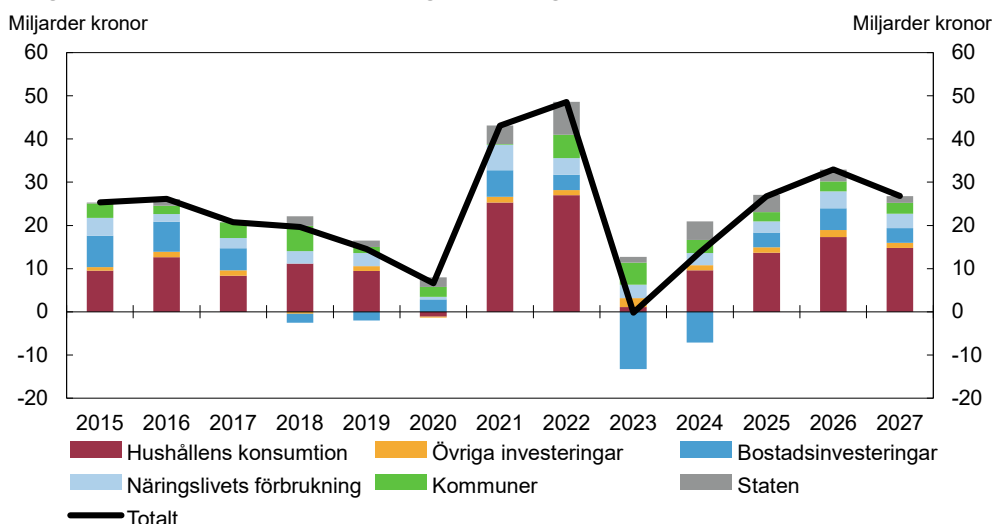
Källa: Skatteverket och ESV

Momsintäkterna ökar efter ett svagt 2023

I år förväntas momsintäkterna öka igen, bland annat för att bostadsinvesteringarna inte faller lika mycket som i fjol. Men även intäkterna från hushållens konsumtion ökar mer. Den offentliga sektorn bidrar också betydligt till intäktsökningarna i år, framför allt till följd av den starka utvecklingen i både statliga konsumtionen och investeringarna. Det bör dock noteras att momsintäkterna från den offentliga sektorn är avdragsgilla och inte påverkar det finansiella sparandet inom sektorn.

Nästa år förväntas momsintäkterna öka snabbare, främst på grund av en starkare utveckling i hushållens konsumtion. Dessutom förväntas bostadsinvesteringarna åter öka efter att ha minskat två år i rad. Den offentliga sektorns bidrag till momsintäkterna är något mindre nästa år jämfört med i år, här är det framför allt kommunsektorns konsumtion som bedöms utvecklas i lägre takt jämfört med i år.

Den starka utvecklingen av de totala momsintäkterna förväntas fortsätta även 2026, drivet av ett starkare konjunkturläge. Tillväxttakten för momsintäkterna förväntas dock avta något 2027 när ekonomin når ett mer normalt konjunkturläge.

Diagram 7 Mervärdesskatt, årlig utveckling

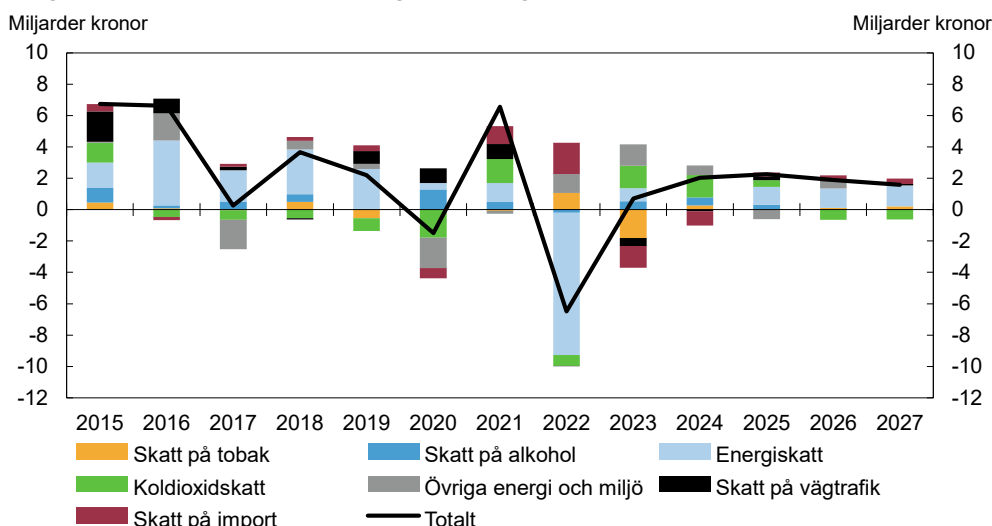
Källa: Skatteverket, SCB och ESV

Punktskatterna ökar i år

Intäkterna från energi- och koldioxidskatt utgör nästan hälften av intäkterna från punktskatter. De främsta skattebaserna utgörs av användning av bensin och diesel samt förbrukning av el. Intäkterna från skatt på vägtrafik, alkohol och tobak utgör 35 procent av intäkterna från punktskatterna.

Intäkterna från punktskatter ökar mer i år jämfört med förra året. Den starkare utvecklingen beror främst på att intäkterna från skatt på tobak ökar igen efter att ha minskat förra året och att intäkterna från skatt på import inte minskar lika mycket som i fjol. Att tobaksskatten minskade i fjol, trots att skatten på tobak höjdes, berodde sannolikt på att många köpte cigaretter och tobak redan under 2022 inför skattehöjningen 2023.

Koldioxidskatten ökar relativt mycket i år, liksom förra året, till följd av att skattesatsen indexeras med KPI i juni föregående år. En sänkning av energiskatten på bensin och diesel har dock en dämpande effekt på skatteintäkterna. Skattebaserna för energi- och koldioxidskatterna minskar över tid. Elförbrukningen är i stort sett oförändrad men användningen av bensin och diesel minskar trendmässigt, förutom dieselanvändningen som ökar i år som en effekt av att reduktionsplikten sänkts. Skatteintäkterna brukar ändå öka eftersom minskningen i skattebaserna normalt sett vägs upp av att skattesatserna indexeras med KPI varje år (se faktarutan Indexering av punktskatter). Trots att energiskattesatserna på bensin och diesel sänks i år, beräknas intäkterna från energi- och koldioxidskatt sammantaget öka i år jämfört med förra året. Det beror på att koldioxidskatten ökar mycket då den indexeras med KPI från föregående år. Även intäkterna från skatt på alkohol ökar, vilket beror på skattehöjningar.

Diagram 8 Punktskatter, årlig utveckling

Anm.: Exkl. elstöden, som registrerades som en flaskhalsintäkt år 2022 och 2023.

Källa: Skatteverket och ESV

Nästa år ökar intäkterna från punktskatterna ungefär lika mycket som i år. Skattesänkningarna är då mindre, vilket gör att intäkterna ökar mer. Men effekten motverkas av att uppräkningsgraden med KPI blir lägre, eftersom inflationen i år är lägre än förra året.

Faktaruta Indexering av punktskatter

Vissa punktskatter är indexerade med konsumentprisindex, KPI. Detta innebär att skattesatsen för dessa skatter varje år (t) automatiskt räknas upp med KPI-utvecklingen mellan juni (t-2) och juni (t-1). Syftet med att KPI-indexera punktskatter är att dessa ska realvärdessäkras. Det vill säga att skattenivån, och därmed skattens styrande funktion, inte ska urholkas över tid.

Utöver detta tillämpas även för vissa punktskatter en förstärkt indexering, så kallad BNP-indexering. Detta innebär att 2 procentenheter adderas till den KPI-utveckling som beskrivs i stycket ovan. Syftet med att även BNP-indexera punktskatter är att miljöskadlig konsumtion kan väntas öka i takt med att ekonomin växer. Om det finns en koppling mellan konsumtion och BNP-utveckling minskar miljöskattens styrande funktion om inte skattenivån även beaktar genomsnittlig BNP-utveckling.

Riksdagen kan besluta att indexeringen för en eller flera punktskatter under ett enskilt år, delar av ett år eller flera år ska utgå. Detta är något som har skett vid flertalet tillfällen, till exempel har riksdagen genom olika beslut låtit den förstärkta indexeringen av drivmedelsskatterna vara pausad sedan halvårsskiftet 2019.

För följande punktskatter ingår i normalfallet ett indexeringsförfarande för fastställande av skattesatser i lagstiftningen: energiskatt, koldioxidskatt, skatt på naturgrus, skatt på avfall, kemikalieskatt och skatt på flygresor. De punktskatter som i normalfallet har ett förstärkt indexförfarande är energi- och koldioxidskatt på drivmedel. Under 2024 och 2025 har vissa avsteg gjorts från indexeringen, vilket framför allt påverkar intäkterna från energiskatt på bensin och diesel.

Inkomsterna på statens budget ökar också mer i år

Det är främst statens skatteintäkter som ökar mer i år än förra året, t.ex. hushållens kapitalskatter och bolagsskatten. Kommunalskatterna ökar mindre i år än förra året, främst till följd av att lönesumman ökar långsammare. Statens skatteinkomster ökar dock något mindre än skatteintäkterna, eftersom periodiseringarna blir lite mer negativa än förra året. Att periodiseringarna blir något mer negativa i år än förra året förklaras främst av två motverkande faktorer. Inkomster som inte preliminärbeskattas och som påverkar statens inkomster året efter inkomståret, exempelvis kapitalvinster, blev betydligt lägre än normalt eftersom kapitalvinsterna var låga och ränteavdragen höga. Samtidigt höjer anstånden skatteinkomsterna markant i år eftersom en stor del av de tillfälliga skatteanstånden, som infördes under pandemin, löper ut i år. Den uppskjutna skatten ska därmed betalas in i år, vilket ökar inkomsterna.

De övriga inkomsterna blir lite mindre negativa i år än förra året, vilket gör att statens totala inkomster ökar mer än skatteinkomsterna. Det beror främst på att avräkningarna var tillfälligt stora förra året till följd av de elstöd som då betalades ut till hushåll och företag och bokfördes som flaskhalsintäkter. Kompensationen till statliga myndigheter och kommunsektorn för inbetald mervärdesskatt blir dock något större i år och motverkar effekten av elstöden i viss mån. Det är denna kompensation, eller avräkning, som gör att de övriga inkomsterna är negativa samtliga år.

Utdelningarna från statens aktier är i princip oförändrade jämfört med i fjol och liksom förra året blir det små försäljningsinkomster i år. Nästa år blir övriga inkomster betydligt mindre negativa än i år på grund av högre bidrag från EU. Vi räknar med att Sverige då får knappt 35 miljarder kronor från faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).

Tabell 4 Statens skatteinkomster

Miljoner kronor

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Statens skatteintäkter	1 219	1 310	1 328	1 359	1 415	1 493	1 555
Periodiseringar	16	16	-10	-16	-6	1	6
Statens skatteinkomster	1 235	1 308	1 318	1 343	1 410	1 494	1 561
Övriga inkomster	-44	-22	-75	-70	-44	-72	-88
Totala inkomster	1 191	1 286	1 243	1 273	1 365	1 421	1 473

Källa: Skatteverket och ESV

Inkomsterna från statens aktier minskar nästa år

Statens inkomster från aktieutdelningar blir i det närmaste oförändrade i år, jämfört med förra året. Nästa år sjunker utdelningarna, främst på grund av en förväntat lägre utdelning från LKAB. Problemen med urspårningar, och efterföljande stillestånd, på malmbanan i vintras innebär en stor negativ resultatpåverkan för bolaget, vilket beräknas minska utdelningen. Enligt LKAB förlorade de runt 100 miljoner kronor i intäkter för varje dag som trafiken på banan stod stilla. De planerar dessutom att dra ner produktionen till följd av fortsatt kapacitetsbrist på banan.

Utdelningarna sjunker också något till följd av den svaga konjunkturen 2024, även om många av de statliga bolagen är relativt okänsliga för konjunktursvängningar. De totala inkomsterna från utdelningarna kommer dock fortfarande att vara höga i ett historiskt perspektiv och ökar sedan ytterligare något under 2026–2027 när konjunkturen återhämtar sig.

Kraftigt ökade bidrag från EU nästa år

Nästa år ökar bidragen från EU kraftigt då Sverige förväntas få den första utbetalningen från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Sverige beräknas få cirka 39 miljarder kronor i bidrag. Det är osäkert när den första utbetalningen sker, men vi räknar med att större delen kommer att betalas ut nästa år. Efter flera förseningar får Sverige då finansiering för olika projekt under åren 2020–2024. Resterande medel betalas ut 2026.

Däremot förväntar vi oss inte lika stora utbetalningar från EU:s jordbruksfonder i år som förra året, när en programperiod avslutades samtidigt som en ny påbörjades. I slutet av en programperiod sker vanligtvis större återflöden och förra året betalades dessutom stöd ut som avsåg den nya perioden.

Faktaruta   **Den offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget**

Skillnaden mellan skatteintäkter och skatteinkomster är att intäkter ska redovisas på det år som de avser, oavsett när de betalats in. Man säger att de är periodiserade. Skatteinkomster däremot avser skatt som betalas in under ett kalenderår, de är alltså kassamässiga. Periodiseringen av skatter underlättar analysen av hur utvecklingen i ekonomin och regeländringar m.m. påverkar skatteintäkterna, men medför att utfallet fastställs först i april två år efter inkomståret. År 2023 är därför fortfarande ett prognosår.

I det finansiella sparandet redovisas den offentliga sektorns skatteintäkter, dvs. såväl statens som kommunsektorns skatteintäkter samt ålderspensionssystemet. I budgetsaldot redovisas i stället enbart statens skatteinkomster.

Inkomsterna på statens budget består av statens skatteinkomster och övriga inkomster. De övriga inkomsterna består till största delen av avräkningar som görs för att kompensera statliga myndigheter, kommuner och regioner för inbetald mervärdesskatt. Övriga inkomster är därmed negativa de flesta år och statens skatteintäkter, där all mervärdesskatt ingår, är därför i regel större än statens totala inkomster. I övriga inkomster ingår även bl.a. inkomster av statens verksamhet, statliga pensionsavgifter, bidrag från EU samt försäljningsinkomster. Inkomsterna har betydelse för budgetsaldot.

Utgifter

I år ökar de takbegränsade utgifterna mycket, bland annat till följd av utgiftsökningar som lagts fram i den beslutade budgeten för 2024. En hög inflation de två senaste åren bidrar också, eftersom utgifterna påverkas av inflationen med en viss eftersläpning. De totala utgifterna på statens budget ökar ännu mer till följd av bland annat en ökad nettoutlåning. Nästa år ökar de takbegränsade utgifterna och de totala utgifterna inte alls lika mycket som de gör i år.

De takbegränsade utgifterna ökar kraftigt i år

De takbegränsade utgifterna⁶ ökar med 115 miljarder kronor i år (ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget⁷ står för 5 miljarder kronor), vilket är en stor ökning. Det beror bland annat på de utgiftsökningar som beslutats för 2024. Fortsatta satsningar görs inom Försvar och samhällets krisberedskap som svarar för nästan 30 procent av utgiftsökningen. Även utgifterna inom Rättsväsendet fortsätter att öka då ytterligare medel tillförs till främst Polismyndigheten och Kriminalvården för att stärka rättskedjan. Utgifterna för Allmänna bidrag till kommunerna ökar också kraftigt då bland annat det generella statsbidraget har höjts.

Förutom utgiftsökningar i budgeten har prisbasbeloppet höjts markant då inflationen var fortsatt hög förra året. Det bidrar till att utgifterna stiger mycket även inom andra områden, bland annat Ekonomisk trygghet vid ålderdom där utgifterna för garantipensionerna ökar mycket. Även utgifterna för aktivitets- och sjukersättning inom Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning blir högre på grund av höjt prisbasbelopp.

Myndigheternas förvaltningsanslag ökar mycket i år till följd av den höga inflationen 2022. Det beror på att de skrivs fram med pris- och löneutvecklingen i ekonomin med två års eftersläpning.

Utgifterna stiger också för bland annat arbetslöshetsersättning inom Arbetsmarknad och arbetsliv. Det beror på att antalet öppet arbetslösa fortsätter att öka samtidigt som andelen arbetslösa som får ersättning ökar. Även utgifterna för omställnings- och kompetensstödet som infördes 2022 ökar då det på grund av eftersläpning av utbetalningar beräknas få i stort sett full årseffekt i år.⁸

Det finns även utgiftsområden som minskar. Avgiften till Europeiska unionen är tillfälligt låg i år till följd av en relativt liten EU-budget. Utgifterna inom Klimat, miljö och natur blir lägre, främst på grund av att Klimatbonusen har tagits bort. De återstående bidragen för den betalas ut under 2024.

Mindre ökningar av de takbegränsade utgifterna kommande år

Nästa år ökar de takbegränsade utgifterna med 30 miljarder kronor, varav ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget står för en stor del. Fortsatta

⁶ Utgiftsområden (exklusive UO26) i och Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

⁷ För information om ålderspensionssystemet, se avsnittet Finansiellt sparande och budgetsaldo.

⁸ Omställnings- och kompetensstödet kan utgå som kompensation till arbetsgivare, som finansierar en eller flera omställningsorganisationer, för en del av den avgift som betalas för tjänsterna. Stöd kan också lämnas i form av rådgivning och vägledning till enskilda personer som är uppsagda från eller anställda på en arbetsplats som inte omfattas av kollektivavtal.

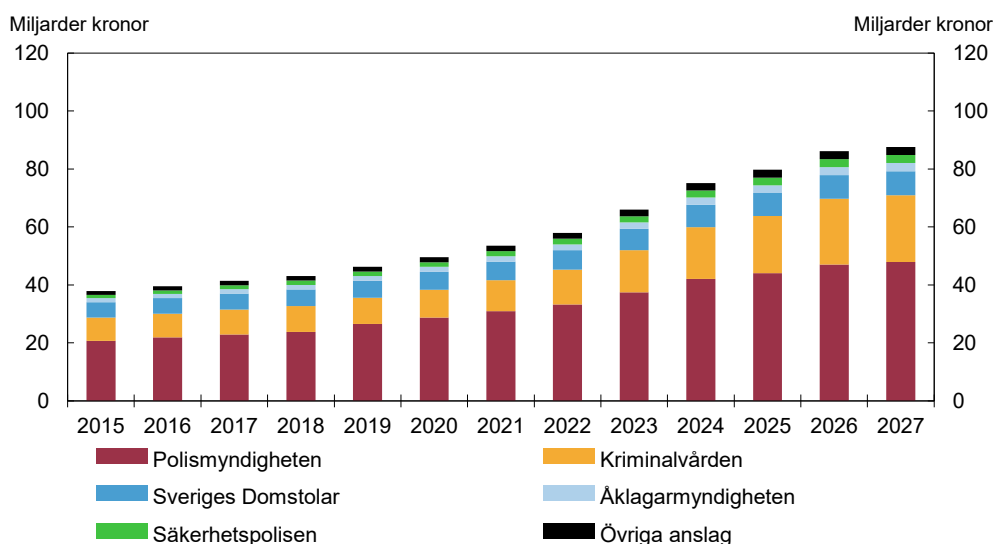
satsningar på rättsväsendet samt försvar och samhällets krisberedskap bidrar också till utgiftsökningen. Även kommunikationsutgifterna ökar kraftigt. Kostnader för investeringar i och underhåll av väg och järnväg räknas upp bland annat på grund av de prisökningar som varit. Avgiften till Europeiska unionen ökar markant eftersom den är tillfälligt låg i år. Den höga inflationen förra året gör att pris- och löneuppräknningen för myndigheterna är fortsatt hög nästa år.

För åren efter avtar utgiftsökningen ytterligare. Flera utgiftsområden minskar dessa år. ESV:s prognosmetod gör att utgifterna i slutet av prognosperioden vanligtvis ökar svagt och minskar något som andel av BNP, eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner.⁹

Utgifterna för rättsväsendet fortsätter att öka

Utgifterna för Rättsväsendet har ökat kraftigt under flera år. Mellan 2015 och 2024 har de nästan fördubblats och väntas fortsätta öka med ytterligare 16 procent fram till och med 2027. Inom området är Polismyndighetens anslag det största och står för drygt hälften av utgifterna.

Diagram 9 Utgifter för rättsväsendet

Källa: ESV

För att stärka rättsväsendets brottsbekämpande förmåga har framför allt Polismyndigheten och Kriminalvården fått höjda anslag. Även Säkerhetspolisen har mer än fördubblat sitt anslag sedan 2015. Kommande år ska fler personer anställas inom Polismyndigheten och Kriminalvårdens tillflöde av klienter fortsätter att öka samtidigt som häktes- och verkställighetstiderna blir längre. Utgifterna väntas därför fortsätta att öka. Vi bedömer att delar av rättsväsendet har ett ansträngt ekonomiskt läge och att det kan krävas utökade medel för att klara verksamheten för framför allt Kriminalvården både i år och kommande år. ESV:s prognosmetod innebär dock att prognoserna inte sätts högre än tilldelade medel inklusive anslagskrediter för pris- och löneomräknade anslag.

⁹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod, se metodrutin i början av rapporten.

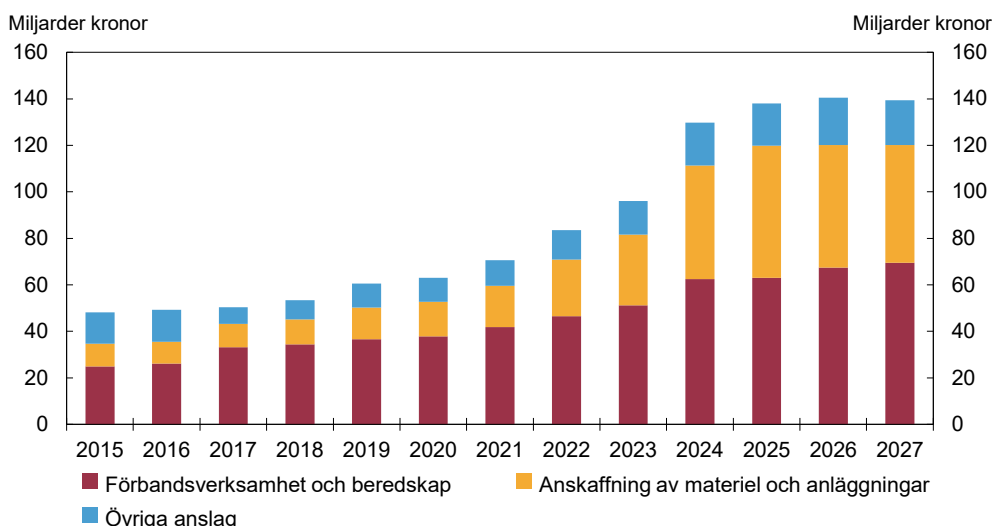
Stärkt försvarsförmåga ger allt högre utgifter

Utgifterna för Försvar och samhällets beredskap har ökat kraftigt med den nya försvarsbeslutsperiod som sedan 2021 inneburit allt större ekonomiska ramar för att kunna öka försvarsförmågan.

Utgifterna på anslaget Förbandsverksamhet och beredskap har ökat successivt och fortsätter öka. Under anslaget finns utgifter för utbildnings- och övningsverksamhet samt beredskapsutgifter som ökar i takt med att verksamheten växer. Dessutom har utgifterna under anslaget ökat den senaste tiden på grund av stöd till Ukraina och till följd av Sveriges medlemskap i Nato.

Utgifterna för Anskaffning av materiel och anläggningar står för den största delen av utgiftsökningarna i år. Förutom den pågående utbyggnaden av försvaret ökar utgifterna mycket i år och de kommande åren när Sverige återanskaffar försvarsmateriel som har skänkts till Ukraina. Efter flera år av kraftiga utgiftsökningar planar försvarsutgifterna ut efter 2025. Nuvarande försvarsbeslutsperiod sträcker sig till 2025.

Diagram 10 Utgifter Försvar och samhällets beredskap

Källa: ESV

Lägre utgifter för hälsa och sjukvård framöver

Utgifterna för hälso- och sjukvård nådde sin topp under pandemiåret 2021. Därefter har utgifterna minskat. Det är framför allt bidrag till folkhälsa och sjukvård med olika pandemirelaterade åtgärder som minskat när vaccinering, provtagning och bidrag till kommuner och regioner kopplade till pandemin fasats ut. Utgifterna under anslaget minskar framöver när åtgärder som personalsatsning och insatser för förlossningsvård och kvinnors hälsa avslutas.

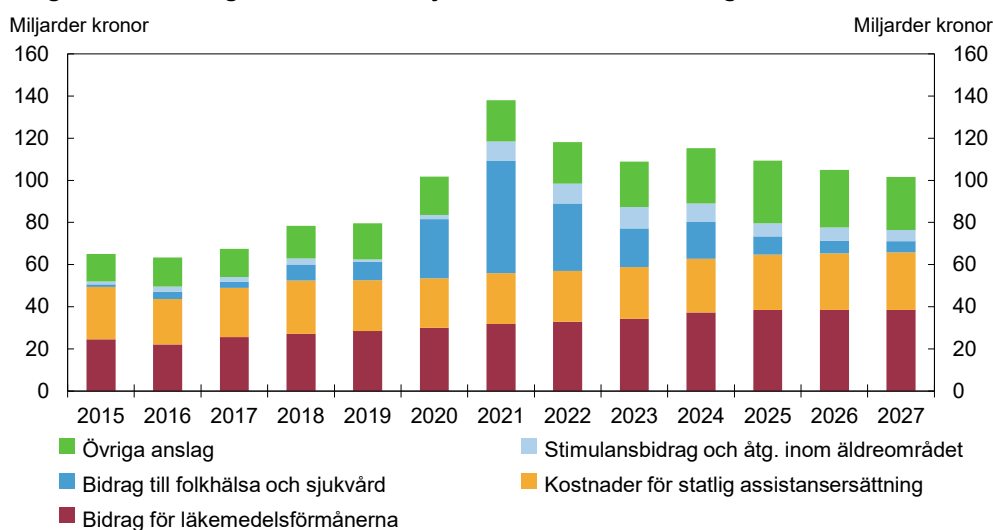
Kostnader för statlig assistansersättning beräknas istället öka något de kommande åren, framför allt för att medelersättningen per timme ökar utgifterna varje år. Antalet beviljade timmar har också ökat de senaste åren och väntas fortsätta öka något de kommande åren, vilket bidrar ytterligare till utgiftsökningen. Antalet brukare har däremot minskat under en längre period och hållit nere utgiftsökningen. Antalet timmar per brukare har därmed ökat under flera år. De personer som haft assistansersättning under en längre tid har i regel fler timmar än nya mottagare. Hur in- och utflödet i systemet ser ut under en period kan påverka timutvecklingen. I år och kommande år räknar vi med att antalet brukare som får assistansersättning ligger

kvar på ungefär samma nivå som i fjol då den nya lagen om stärkt rätt till assistans började tillämpas. De personer som tillkommit i ersättningen efter lagändringen har i genomsnitt fått fler timmar beviljade, jämfört med personer vars behov inte omfattades av den nya lagändringen. Samtidigt har personer som redan ingår i ersättningen fått fler timmar beviljade. Det bidrar till att vi räknar med att antalet beviljade timmar kommer fortsätta öka något de närmsta åren.

Bidrag för läkemedelsförmånerna ökar oftast med nya överenskommelser mellan staten och Sveriges kommuner och regioner, SKR. Även i år och nästa år bidrar läkemedelsförmånerna till utgiftsökningar för staten.

Sammantaget beräknas utgifterna för hälso- och sjukvård öka i år. Från 2025 minskar utgifterna något, men beräknas ändå ligga på en högre nivå under resten av prognosperioden jämfört med perioden före pandemin.

Diagram 11 Utgifter Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Källa: ESV

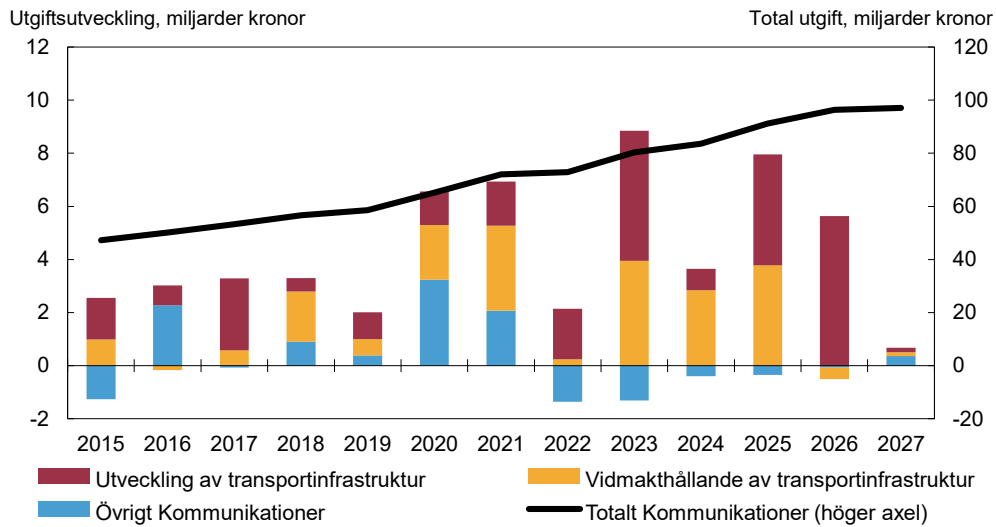
Transportinvesteringar fortsätter att höja utgifterna

Det senaste decenniet har utgifterna inom Kommunikationer ökat markant, och förväntas nästa år ha fördubblats sedan 2015. Ökningen har främst drivits av stora investeringar i järnvägsutbyggnad, vägunderhåll och modernisering. Stora resurser har riktats mot hållbara transportlösningar, inklusive elektrifiering, fossilfria transporter och cykelinfrastruktur. Digitalisering och innovation har fått ökat fokus, med betydande investeringar i bland annat bredbandsutbyggnad. Reella investeringar inom transport och digital infrastruktur står för merparten av ökningen i utgifterna. Även om inflationen har spelat en roll, särskilt med en högre inflationstakt de senaste åren, är det de faktiska satsningarna som utgör merparten av utgiftsökningen.

Kommunikationsutgifterna förväntas fortsätta att öka åren framöver. Samtidigt begränsas fortsatt möjligheten att genomföra projekt på utsatt tid av ökade kostnader för (och i vissa fall brist på) bland annat insatsvaror, bränsle och personella resurser. Stora infrastrukturprojekt, särskilt inom väg och järnväg, driver utgiftsutvecklingen. Ett aktuellt exempel är återställandet av E6 i Stenungsund, som höjer utgifterna med drygt 1 miljard kronor i år, medan mer långsiktiga och omfattande projekt som över lång tid driver utgifterna inkluderar Förbifart Stockholm, Västlänken och Malmbanan. En faktor som ytterligare kan komma att trappa upp utgiftsutvecklingen är infrastrukturpropositionen som väntas i höst. I den sätter regeringen ramarna för den

kommande tolvårsperiodens utveckling av transportinfrastrukturen, vilket kan komma att medföra ökning av anslagen.¹⁰

Diagram 12 Utgifter Kommunikationer

Källa: ESV

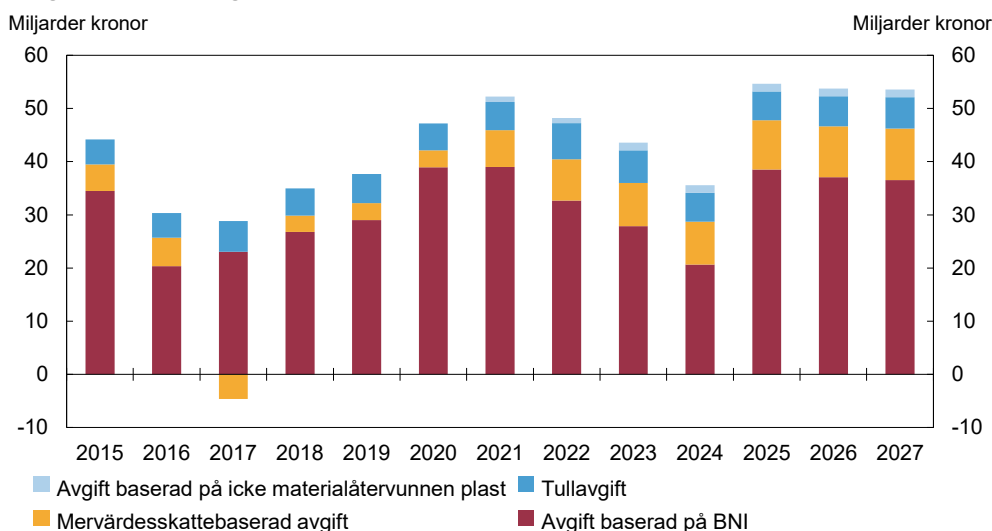
EU-avgiften tillfälligt låg i år

Utgifterna för Avgiften till Europeiska unionen minskar i år med 8 miljarder kronor. Det är tredje året i rad som utgifterna minskar. Nästa år vänder det och utgifterna ökar då med 19 miljarder kronor. Utgifterna förväntas vara relativt konstanta åren efter 2025.

Avgiften till Europeiska unionen består av fyra olika delar. Avgiften baserad på bruttonationalinkomsten (BNI), där även Sveriges rabatt ingår, är den största delen och även den som fluktuerar mest. Storleken på EU:s utgifter och eurokursen är två av de främsta anledningarna till att avgiften varierar mellan åren. Även tidpunkten för när Sverige fått sin rabatt har påverkat storleken på utgifterna. EU:s långtidsbudget sträcker sig över en period på sju år.¹¹ Vid nya långtidsbudgetar har det ibland tagit tid innan EU-budgeten blivit godkänd. Det har då inneburit att Sveriges inte fått sin rabatt direkt och således fått dubbel rabatt året efter.

¹⁰ ESV:s prognos tar inte höjd för någon ny infrastrukturproposition utan avvaktar denna (se metodrutin i början av rapporten).

¹¹ EU:s nuvarande långtidsbudget gäller åren 2021–2027.

Diagram 13 Avgiften till Europeiska unionen

De totala utgifterna ökar till och med 2026

I de totala utgifterna ingår, till skillnad mot de takbegränsade utgifterna, alla utgiftsområden, det vill säga även statsskuldräntorna. Riksgäldens nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost¹² ingår också men däremot inte ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, som ingår i de takbegränsade utgifterna. De totala utgifterna ökar till och med 2026, framför allt i år. År 2027 minskar de något.

I år ökar de totala utgifterna med 140 miljarder kronor till följd av att utgifterna inom många utgiftsområden ökar, som beskrivits tidigare. Även nettoutlåningen bidrar då den sammantaget ökar i år, vilket bland annat beror på att de sista valutalånen som Riksgälden tidigare tagit upp för Riksbankens räkning återbetalades förra året. Då det inte sker någon återbetalning i år ökar nettoutlåningen. Statsobligationer som föll ut i slutet av förra året återinvesterades inte av insättningsgarantifonden utan medlen sattes istället in på konto hos Riksgälden. Det bidrog till att nettoutlåningen minskade då. I år räknar vi med att medlen återinvesteras i statsobligationer, vilket leder till att nettoutlåningen istället ökar. Ökningen av nettoutlåningen dämpas av att vi inte räknar med någon överföring av medel till elstöd från Svenska kraftnäts konto i år¹³. Statsskuldräntorna sjunker, främst på grund av att kronan stärkts vilket ger valutavinster i stället för förra årets valutaförluster.

Liksom de takbegränsade utgifterna ökar de totala utgifterna betydligt mindre nästa år, med 17 miljarder kronor. Statsskuldräntorna ökar igen då Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Nettoutlåningen blir däremot lite lägre då vi bland annat räknar med att Insättningsgarantifondens investeringar som faller ut fortsätter att återinvesteras direkt. Det gör att nettoutlåningen minskar nästa år.

År 2026 ökar de totala utgifterna endast svagt då utgifterna inom de takbegränsade utgiftsområdena ökar måttligt, och för 2027 minskar de totala utgifterna något. Statsskuldräntorna minskar lite både 2026 och 2027 då marknadsräntorna faller tillbaka samtidigt som statsskulden minskar. Nettoutlåningen ökar något 2026 då vi

¹² Kassamässig korrigeringspost är en restpost på statens budget. Läs mer om den i Utfallet för statens budget 2023, sid 134 på esv.se.

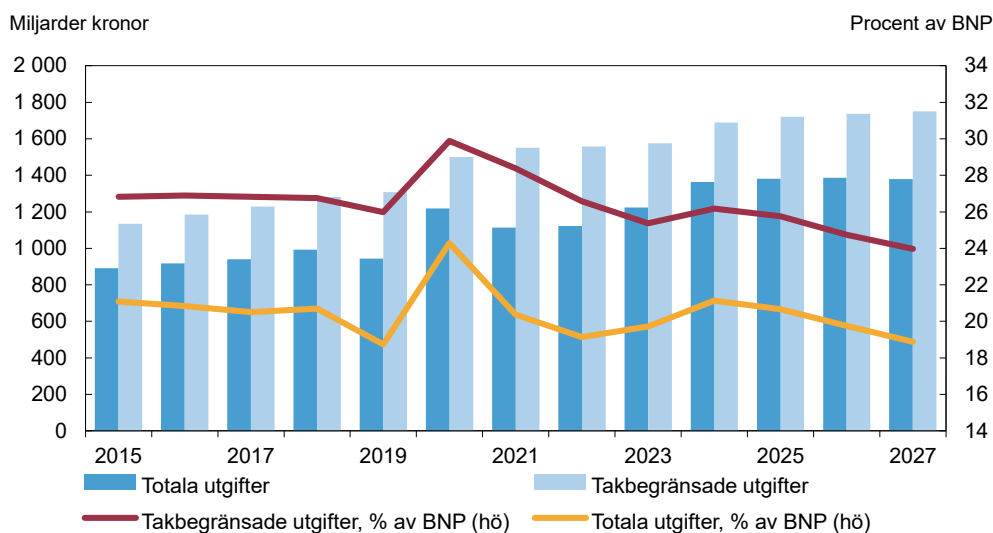
¹³ Under förra året överfördes 44,5 miljarder kronor från Svenska kraftnäts konto till Försäkringskassan och Skatteverket för utbetalning av elstöd till företag och hushåll. Någon sådan överföring beräknas inte ske i år.

bland annat inte räknar med att någon avgift till Resolutionsreserven behöver betalas in eftersom reserven då väntas ha nått en målnivå om 3 procent av de garanterade insättningarna. Inlåningen på Svenska kraftnäts konto blir inte heller riktigt lika stor som året innan. År 2027 minskar nettoutlåningen något då avgifter till Resolutionsreserven åter behöver betalas in.

Utgiftskvoten ökar i år men sjunker från nästa år

Utgiftskvoten, det vill säga de totala utgifterna som andel av BNP, uppgår till 21 procent i år. Det är drygt 1 procentenhet högre jämfört med föregående år. Ökningen beror främst på de åtgärder som lagts fram i den beslutade budgeten för 2024 och en tidigare hög inflation, samtidigt som BNP ökar svagt. Nästa år sjunker kvoten något då utgiftsökningarna inte är lika stora. Även utgiftskvoten för de takbegränsade utgifterna ökar i år, till 26 procent. Nästa år minskar kvoten något. Kvoterna fortsätter sjunka åren framöver, främst eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen hittills föreslagit i propositioner. Det innebär att det sker en automatisk budgetförstärkning¹⁴.

Diagram 14 Utgifter på statens budget

Källa: ESV

¹⁴ För mer information om ESV:s beräkningsmetod, se metodrutan i början av rapporten.

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar underskott i år, som en följd av lågkonjunkturen och stora utgiftsökningar. Både staten och kommunsektorn bidrar till underskottet, medan ett överskott väntas i ålderspensionssystemet. Nästa år minskar underskottet och sparandet stärks i såväl staten som kommunsektorn och ålderspensionssystemet.

Underskott på 80 miljarder kronor i offentlig sektor i år

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar i år ett underskott på 80 miljarder kronor. Försämringen jämfört med förra året beror på att sparandet i staten går från överskott till ett stort underskott i år. Anledningen är att skatteintäkterna ökar svagt till följd av lågkonjunkturen samtidigt som utgifterna i staten ökar markant. I kommunsektorn uppstod ett stort underskott redan förra året och underskottet väntas bli nästan lika stort i år.

Nästa år stärks sparandet men det blir fortfarande ett underskott. Förstärkningen sker i såväl staten som kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Inkomsterna ökar mer när aktiviteten i ekonomin tar fart. Utgifterna ökar samtidigt betydligt mindre. Det beror på att bidraget från inflationen inte blir så stort men också på att det inte finns någon budget för 2025. Åren därefter vänds underskottet till överskott och sparandet förstärks successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 5 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

Offentliga sektorns finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totala inkomster	2 649	2 875	2 955	3 044	3 172	3 311	3 445
<i>procent av BNP</i>	48,5	49,0	47,6	47,2	47,5	47,2	47,2
Totala utgifter	2 654	2 814	2 992	3 124	3 183	3 257	3 339
<i>procent av BNP</i>	48,6	48,0	48,2	48,4	47,7	46,4	45,7
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-5	61	-37	-80	-11	54	107
<i>procent av BNP</i>	-0,1	1,0	-0,6	-1,2	-0,2	0,8	1,5
Sparande i staten	-35	23	1	-64	-13	49	105
Sparande i kommunsektorn	31	17	-52	-47	-33	-37	-43
Sparande i ålderspensionssystemet	0	21	14	31	36	42	45

Källa: SCB och ESV

Statens finansiella sparande försvagas markant i år

Det finansiella sparandet i staten går från ett marginellt överskott 2023 till ett underskott på 64 miljarder kronor i år. Det beror på kombinationen av att inkomsterna är låga som en följd av lågkonjunkturen och att utgifterna ökar mycket i år. Att utgifterna ökar mycket förklaras bland annat av att utgifterna inom försvaret ökar mer än dubbelt så mycket i år som förra året. En hög inflation de två senaste åren bidrar också eftersom inflationen slår igenom med eftersläpning på utgifterna. Transfereringarna till kommunsektorn ökar också mycket eftersom det generella statsbidraget har höjts.

Nästa år stärks sparandet men det blir fortfarande ett underskott på 13 miljarder kronor. Inkomsterna ökar lite snabbare när aktiviteten i ekonomin tar mer fart.

Samtidigt ökar statens utgifter betydligt mindre än i år. Det beror främst på att det inte finns någon budget för 2025 ännu men också på att bidraget från inflationen inte blir så stort. Åren därefter förstärks sparandet successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 6 Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor

Statens finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totala inkomster	1 406	1 535	1 546	1 582	1 647	1 723	1 789
<i>förändring i inkomster</i>	<i>155</i>	<i>129</i>	<i>11</i>	<i>37</i>	<i>64</i>	<i>76</i>	<i>66</i>
Skatter och sociala avgifter	1 225	1 308	1 332	1 359	1 415	1 493	1 555
Kapitalinkomster	25	52	31	33	29	31	32
Övriga inkomster	156	175	183	191	202	199	202
Totala utgifter	1 441	1 512	1 545	1 646	1 660	1 673	1 684
<i>förändring i utgifter</i>	<i>46</i>	<i>70</i>	<i>33</i>	<i>101</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>10</i>
Transfereringar och subventioner	923	929	922	973	957	939	935
Konsumtion	366	395	425	460	480	495	498
Investeringar	135	151	164	180	196	209	218
Övriga utgifter	18	38	35	34	27	30	32
Finansiellt sparande	-35	23	1	-64	-13	49	105

Källa: SCB och ESV

Mindre underskott i det finansiella sparandet än i budgetsaldot i år

Både det finansiella sparandet och budgetsaldot, som är två olika mått på sparandet i staten, visar ett underskott i år och nästa år. Underskottet i budgetsaldot är större än i det finansiella sparandet i år. Det beror på avgränsningar och på att skatteperiodiseringarna leder till att skatteinkomsterna blir lägre än intäkterna. Nästa år är skillnaden mellan de två måtten relativt liten.

Tabell 7 Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

Bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	-35	23	1	-64	-13	49	105
Avgränsningar	89	107	27	-11	22	0	-8
Periodiseringar	17	22	-7	-16	-26	-15	-4
Övrigt	7	12	-2	1	1	1	1
Budgetsaldo	78	164	19	-91	-15	35	94
Totala inkomster	1 191	1 286	1 243	1 273	1 365	1 421	1 473
Skatteintäkter	1 219	1 292	1 328	1 359	1 415	1 493	1 555
Periodiseringar	16	16	-10	-16	-6	1	6
Skatteinkomster	1 235	1 308	1 318	1 343	1 410	1 494	1 561
Övriga inkomster	-44	-22	-75	-70	-44	-72	-88
Totala utgifter	1 113	1 123	1 224	1 364	1 381	1 386	1 379
Utgiftsområden exklusive räntor	1 216	1 211	1 214	1 323	1 341	1 346	1 346
Statsskuld räntor	-1	27	32	23	30	26	21
Kassamässig korrigerig	-4	-5	-10	0	0	-2	0
Riksgäldens nettoutlåning	-97	-111	-11	18	9	16	11

Källa: SCB och ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera inkomster och utgifter. I statens budget registreras inkomster och utgifter kassamässigt, det vill säga den period när in- eller utbetalningarna sker. I det finansiella sparandet registreras inkomsterna och utgifterna den period som in- eller utbetalningen avser. Sammantaget medför nettot av alla broposter att det finansiella sparandet är 27 miljarder kronor högre än budgetsaldot i år. Det beror både på skatteperiodiseringar och på avgränsningar. Nästa år är differensen endast 2 miljarder kronor. Det är dock två stora skillnader som tar ut varandra. Budgetsaldot stärks till följd av ovanligt stora betalningar från EU då Sverige väntas få de första utbetalningarna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Samtidigt leder periodiseringar av skatter och statskuldsräntor till att budgetsaldot blir något lägre än det finansiella sparandet.

Fortsatt stora underskott i kommunsektorn

Efter förra årets kraftiga utgiftsökning dämpas utvecklingen i år. Framst är det konsumtionsutgifterna som ökar i en långsammare takt än förra året, men även investeringarna har dämpats. Skatteintäkterna ökar långsamt i år men inkomsterna hålls ändå uppe av att statsbidragen ökar mycket efter förra årets minskning. Sammantaget innebär det att kommunsektorns sparande blir något starkare än i fjol men underskotten är fortsatt stora. Nästa år minskar underskotten i sektorn ytterligare då utgifterna ökar långsamt samtidigt som skatteintäkterna ökar mer än i år.

Kommuner och regioner ska budgetera för ett resultat i balans i enlighet med vad som regleras i kommunallagen. I händelse av lågkonjunktur kan de kommuner och regioner som upprättat en resultatutjämningsreserv disponera medel ur reserven för att upprätthålla konsumtionen och undvika kortsiktiga neddragningar. Många har definierat det som att det är möjligt att använda den när skatteintäkterna avviker från ett 10-årigt genomsnitt. Det väntas vara fallet i år och efter att ha utnyttjats i viss utsträckning förra året väntas resultatutjämningsreserven därför utnyttjas i större utsträckning i år, framför allt av regionerna. I år blir resultatet i kommunsektorn positivt vilket beror på att kommunerna som helhet klarar ett positivt resultat. Samtidigt blir resultatet i regionerna negativt, vilket bland annat beror på höga pensionskostnader. Vi antar att några regioner, liksom förra året, kan komma att åberopa synnerliga skäl för att inte återställa de negativa resultat som uppstår. Kommande år stärks resultatet i både kommuner och regioner som helhet.

Tabell 8 Inkomster och utgifter i kommunsektorn

Miljarder kronor

Kommunsektorns finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 303	1 360	1 414	1 471	1 504	1 546	1 593
<i>Förändring inkomster</i>	77	56	54	58	33	42	47
Skatter och avgifter	827	874	915	952	994	1 036	1 083
Statsbidrag ¹	286	275	262	285	271	264	257
Övriga inkomster	190	211	236	235	240	247	253
Utgifter	1 273	1 342	1 465	1 518	1 538	1 583	1 636
<i>Förändring utgifter</i>	41	70	123	53	19	45	53
Konsumtion	1 041	1 099	1 192	1 246	1 260	1 297	1 343
Investeringar	136	147	162	163	167	172	176
Övriga utgifter	96	96	112	110	112	114	116
Finansiellt sparande	31	17	-52	-47	-33	-37	-43
Resultat	69	43	13	2	18	16	11

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransfereringar.

Källa: SCB och ESV

Sparandet i ålderspensionssystemet stärks kraftigt i år

I år stärks sparandet i ålderspensionssystemet kraftigt efter en försvagning förra året. Det förklaras framför allt av att kapitalinkomsterna ökar igen efter förra årets minskning samtidigt som avgiftsinkomsterna ökar mycket.

Avgiftsinkomsterna ökar betydligt snabbare i år jämfört med förra året även om lönesumman ökar i en långsammare takt.¹⁵ Inkomsterna från avgifter följer lönesumman i ekonomin men det är inte perfekt samvariation år för år eftersom det kan vara eftersläpningar i utbetalningar av avgiftsinkomsterna till ålderspensionssystemet. Samtidigt som avgiftsinkomsterna ökar i snabb takt i år ökar pensionsutbetalningarna betydligt långsammare då ökningen av inkomstindex växlar ner i år på grund av en svag ökning av sysselsättningen. Detta gör att avgiftsnettot blir betydligt mindre negativt i år. Pensionsutbetalningarna ökar snabbare igen nästa år när inkomstindex ökar mer och ökar då i ungefär samma takt som avgiftsinkomsterna.

År 2026 ökar avgiftsinkomsterna mer än pensionsutbetalningarna igen och avgiftsnettot blir mindre negativt. Trots det negativa avgiftsnettot blir det överskott i ålderspensionssystemets finansiella sparande alla prognosår, eftersom kapitalinkomsterna är högre än avgiftsnettot.

Tabell 9 Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

Ålderspensionssystemets finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Avgiftsinkomster	304	329	341	360	372	386	401
Pensionsutbetalningar	332	345	358	364	376	386	401
Avgiftsnetto	-27	-16	-17	-4	-4	-1	0
Kapitalinkomster, netto	32	42	38	42	47	51	53
Förvaltningsutgifter	-5	-5	-7	-7	-7	-7	-8
Finansiellt sparande	0	21	14	31	36	42	45

Källa: SCB och ESV

¹⁵ De allmänna pensionsavgifterna som ingår i avgiftsinkomsterna hanteras numera kassamässigt till följd av ändrade redovisningsprinciper i nationalräkenskaperna (NR). Det vill säga att inkomsterna beräknas utifrån den period de betalas in och är inte periodiserade.

Den offentliga skulden

Den svaga konjunkturen innebär att Maastrichtskulden stiger till 33 procent av BNP i år. Ökningen sker huvudsakligen i staten, men även kommunsektorns del av skulden stiger. Nästa år fortsätter skulden att stiga i nivå, men till följd av en högre tillväxt i ekonomin så sjunker den i förhållande till BNP. Den konsoliderade statsskulden uppvisar ett liknande mönster och ökar till 17 procent av BNP i år, för att därefter sjunka som andel av BNP.

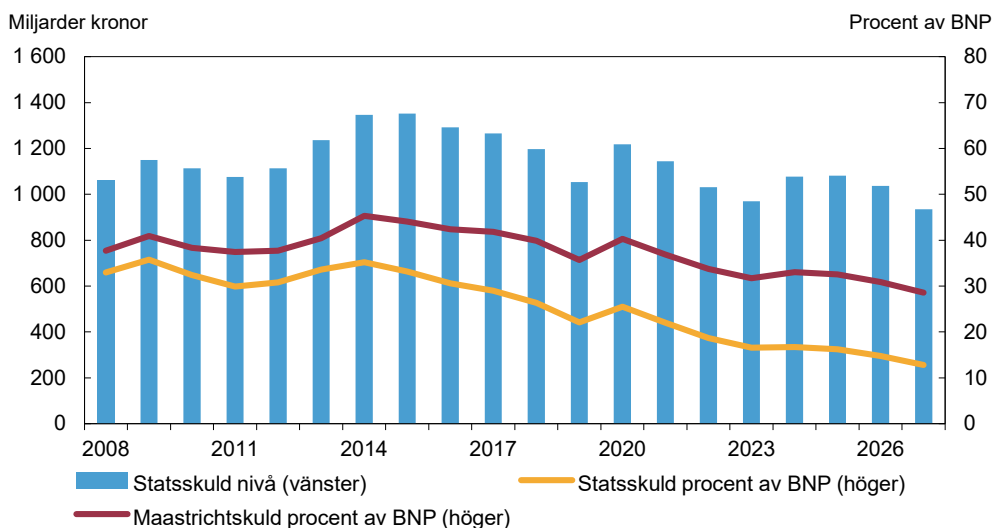
Maastrichtskulden stiger, men är fortsatt låg

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) stiger i år. Det beror främst på att den svaga konjunkturen gör att skatteintäkterna växer långsamt samtidigt som utgifterna ökar relativt snabbt. Dessutom bidrar åtgärder i budgetpropositionen och vårändringsbudgeten för 2024 till skuldökningen. Nästa år stiger skulden ytterligare något, men ökningstakten avtar då konjunkturen återhämtar sig. Mot slutet av prognosperioden sjunker skulden igen.

Skuldkvoten, det vill säga skulden i relation till BNP, stiger i år, men sjunker sedan under resten av prognosperioden. Trots ökningen i år är Sveriges skuldkvot fortfarande betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna.¹⁶

Statens del av skuldkvoten har minskat trendmässigt under den senaste tioårsperioden, men stiger i år, för att åter sjunka under resten av prognosåren. Kommunernas skuldkvot har i stället ökat de senaste åren, och fortsätter att stiga även i år och nästa år.

Diagram 15 Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Statsskulden stiger i år och nästa år

Den konsoliderade statsskulden stiger i år, såväl i nivå som i förhållande till BNP. Skuldkvoten beräknas vara strax under 17 procent i slutet av året. Trots ökningen är skulden och skuldkvoten fortfarande historiskt låga. Man måste gå tillbaka till åren före 1990-talskrisen för att hitta en lika låg skuldnivå och ända tillbaka till 1960-talet

¹⁶ Den genomsnittliga skuldkvoten inom EU27 var 81,7 procent i slutet av 2023 enligt Eurostat.

för att hitta en lika låg skuldkvot. Nästa år stiger skulden marginellt i nivå, men sjunker i förhållande till BNP.

Tabell 10 Statsskuldens förändring och nivå

Miljarder kronor om inget annat anges

Statsskuldens förändring och nivå	2023	2024	2025	2026	2027
Statsskuldens förändring	-61	107	4	-45	-102
varav budgetsaldot (omvänt tecken)	-19	91	15	-35	-94
varav orealiserade valutakursdifferenser	-17	2	-1	0	0
varav Riksgäldens förvaltningstillgångar	-20	-17	0	0	0
varav övriga skulddispositioner. m.m.	-5	30	-10	-10	-8
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	970	1 077	1 081	1 037	935
<i>procent av BNP</i>	<i>15,6</i>	<i>16,7</i>	<i>16,2</i>	<i>14,8</i>	<i>12,8</i>

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Skuldkvoten stiger med en dryg procentenhet i år. BNP-tillväxten i löpande priser sänker kvoten, medan budgetsaldot bidrar till att höja den till följd av ett beräknat underskott i statsbudgeten. Nästa år sjunker skuldkvoten då underskottet i statsbudgeten blir betydligt lägre, samtidigt som bidraget från BNP-tillväxten är fortsatt positivt. I slutet av prognosperioden sjunker skuldkvoten snabbare då statsbudgeten vänder till överskott samtidigt som bidraget från BNP-tillväxten ligger kvar på ungefär samma nivå. De prognostiserade överskotten för 2026 och 2027 beror dock till stor del på ESV:s prognosmetod där vi inte gör några antaganden om ny finanspolitik.

Tabell 11 Dekomponering av statsskuldskvotens förändring

Procentenheter

Skuldkvotens förändring	2023	2024	2025	2026	2027
Skuldkvotens förändring	-2,0	1,1	-0,5	-1,4	-2,0
varav bidrag från BNP-tillväxten	-1,0	-0,6	-0,6	-0,8	-0,6
varav bidrag från budgetsaldot	-0,3	1,4	0,2	-0,5	-1,3
varav bidrag från skulddispositioner m.m.	-0,7	0,3	-0,2	-0,1	-0,1

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Faktaruta Några olika skuldmått

Det finns flera olika sätt att mäta statlig eller offentlig skuldsättning. Nedan följer en kortfattad beskrivning av några vanligt förekommande mått.

Riksgälden redovisar den **okonsoliderade statsskulden**. Den består av alla Riksgäldens utestående skuldinstrument, oavsett vem som äger dem. Den visar alltså alla lån som Riksgälden tagit upp för statens räkning och kan, något förenklat, sägas vara summan av alla statens budgetsaldon genom tiderna.

Statsskulden bruttoredovisas, vilket innebär att skulder och tillgångar inom skuldförvaltningen redovisas var för sig. Riksgälden beräknar därför även den okonsoliderade skulden med avdrag för vissa finansiella tillgångar. Riksgälden kallar måttet **statens skuld inklusive vidareutlåning och förvaltningstillgångar**.

Några statliga myndigheter äger statspapper. I måttet **konsoliderad statsskuld** räknas dessa innehav bort¹⁷. Måttet ger en bättre bild av statens egentliga skuldsättning och

¹⁷ Riksbankens innehav av statspapper räknas däremot inte bort eftersom Riksbanken inte tillhör staten enligt nationalräkenskaperna.

används bland annat i budgetpropositionen, årsredovisning för staten och i ESV:s prognoser. Skillnaden mellan den konsoliderade och den okonsoliderade skulden består framför allt av Kärnavfallsfondens och Insättningsgarantifondens statspappersinnehav. Skillnaden (formellt kallad konsolideringsposten, eller elimineringsposten) var strax under 58 miljarder kronor, eller knappt 1 procent av BNP, i slutet av 2023. Konsolideringsposten redovisas av ESV.

Vid internationella jämförelser används ofta måttet **den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld**, även kallad **Maastrichtskulden**. I måttet ingår hela den offentliga sektorns skulder, dvs. förutom staten även kommuner, regioner och ålderspensionssystemet. Eventuella skulder inom eller mellan de olika delsektorerna räknas bort. Måttet baseras på villkor i Maastrichtfördraget och används bland annat i bedömningen av EU-medlemsländernas offentliga finanser. Det formella EU-kravet är att skulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Nära hälften av medlemsländerna avvek dock från målet i slutet av 2023.

Maastrichtskulden ligger också till grund för det skuldankare som ingår i det finanspolitiska ramverket sedan 2019. Enligt skuldankaret ska Sveriges skuld vara 35 procent av BNP med ett toleransintervall på +/- 5 procent. Maastrichtskulden redovisas av SCB.

De budgetpolitiska målen

Det strukturella sparandet beräknas ligga under målnivån för överskottsmålet i år. Samtidigt ligger Maastrichtskulden under skuldankaret. Kommunsektorns balanskravsresultat bedöms vara positivt men nära noll alla prognosår.

Strukturellt sparande under målnivån

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för påverkan från konjunkturen, beräknas visa underskott på 0,1 procent i år. Det innebär att det understiger, men inte tydligt avviker från, målnivån för överskottsmålet. Nästa år stärks det strukturella sparandet och ligger då strax över målnivån.

Tabell 12 Finansiellt sparande i offentlig sektor och indikatorer för överskottsmålet

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP						
Indikatorer för överskottsmålet	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	1,0	-0,6	-1,2	-0,2	0,8	1,5
Bakåtblickande åttaårsnitt, finansiellt sparande	0,1	0,1	-0,2	-0,4	-0,4	-0,2
Strukturellt sparande ¹	0,3	0,4	-0,1	0,4	0,9	1,5
BNP-gap	1,1	-1,0	-2,0	-1,5	-0,3	0,0

¹Procent av potentiell BNP

Källa: ESV

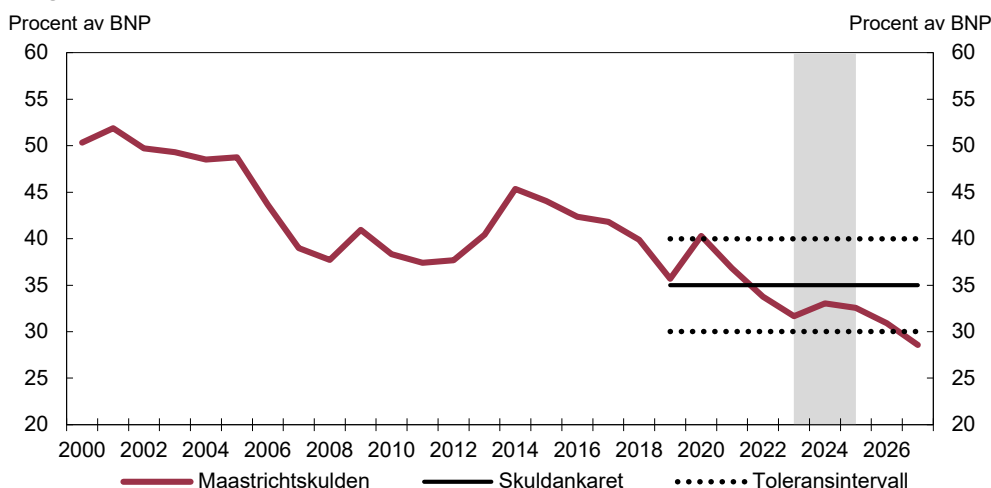
Förändringen av det strukturella sparandet används som en indikator på om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande. I och med att det strukturella sparandet försvagas i år kan finanspolitiken sägas vara expansiv, dvs. politiken ökar efterfrågan i ekonomin.

Det strukturella sparandet påverkas också av andra faktorer än en aktiv finanspolitik. Mellan 2023 och 2024 försvagas sparandet exempelvis av att utgifterna ökar mycket även 2024 till följd av den höga inflationen. Det beror på att många transfereringar samt myndigheternas förvaltningsanslag påverkas av inflationen med ett respektive två års eftersläpning. Kommunsektorn står också för en relativt stor del av underskottet i det strukturella sparandet.

Ett annat sätt att analysera om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande är att mäta finanspolitikens effekt på den aggregerade efterfrågan genom att beakta om det strukturella sparandet är högre eller lägre än överskottsmålet¹⁸. Eftersom det strukturella sparandet enligt ESV:s beräkningar är lägre än målnivån 2024 kan man säga att finanspolitiken är expansiv även utifrån det perspektivet.

Samtidigt som det strukturella sparandet är lägre än målnivån för överskottsmålet ligger Maastrichtskulden under skuldankaret, även om den stiger något i år och nästa år.

¹⁸ Finanspolitiska rådet redovisar denna alternativa analys av finanspolitiken i sin rapport för 2023. I en ESO-studie om samspelet mellan finans- och penningpolitik av Calmfors m.fl. i september 2022 relateras också avvikelser i den offentliga sektorns finansiella sparande från överskottsmålet för att bedöma huruvida finanspolitiken är expansiv eller inte.

Diagram 16 Maastrichtskulden och skuldankaret

Anm.: De skuggade åren avser de år som skulden för närvarande utvärderas mot skuldankaret.

Källa: SCB och ESV

Stor marginal till utgiftstaket

ESV bedömer att marginalen till utgiftstaket (budgeteringsmarginalen) är stor samtliga prognosår. Som andel av BNP ligger utgiftstaket mellan 26,5 och 27,4 procent för prognosåren. Det är lägre än genomsnittet på drygt 28 procent 2006–2019.¹⁹

Tabell 13 Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

Marginalen till utgiftstaket	2023	2024	2025	2026	2027
Utgiftstak	1 665	1 747	1 827	1 866	1 935
<i>i procent av BNP</i>	26,8	27,1	27,4	26,6	26,5
Takbegränsade utgifter	1 575	1 690	1 720	1 736	1 750
<i>i procent av BNP</i>	25,4	26,2	25,7	24,7	24,0
Marginal till utgiftstaket	90	57	107	130	185
<i>i procent av utgiftstak</i>	5,4	3,3	5,9	7,0	9,5
Säkerhetsmarginal	-	17	27	37	58
<i>i procent av utgiftstak</i>	-	1,0	1,5	2,0	3,0
Kvarvarande marginal	-	40	80	93	127
<i>i procent av BNP</i>	-	0,6	1,2	1,3	1,7

Anm. Utgiftstaken för 2024–2026 är beslutade av riksdagen. Utgiftstaket för 2027 är regeringens förslag i vårpropositionen för 2024. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Källa: ESV

Pressat ekonomiskt läge i kommunsektorn

Kommunsektorn som helhet klarar balanskravet i år. Men många enskilda kommuner och regioner väntas ha negativa balanskravsresultat till följd av den svåra ekonomiska situationen som den höga inflationen har bidragit till. Flera kommuner och regioner har interna riktlinjer som anger att resultatutjämningsreserven bara får användas om den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, vilket enligt vår bedömning sker i år.

¹⁹ Åren 2020–2022 är inte medräknade i medelvärdet då procentsatsen för dessa år var tillfälligt höga på grund av pandemin. Genomsnittet för dessa år var 31,2 procent.

De kommuner och regioner som har möjlighet att nyttja resultatutjämningsreserven väntas därför göra det vilket bidrar till att balanskravsresultatet i år blir starkare än resultatet.

Tabell 14 Resultat och balanskravsresultat i kommunsektorn

Miljarder kronor om inget annat anges

Resultat i kommunsektorn	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Resultat	43	13	2	18	16	11
<i>Andel av skatter och bidrag, procent</i>	<i>3,5</i>	<i>1,0</i>	<i>0,2</i>	<i>1,3</i>	<i>1,1</i>	<i>0,8</i>
Balanskravsresultat	45	11	8	13	11	6

Källa: ESV

Faktaruta Riksbankens framställning om kapitaltillskott

Den 1 januari 2023 började en ny riksbankslag tillämpas.²⁰ Bland annat innehåller den nya lagen bestämmelser om Riksbankens egna kapital. Om Riksbankens egna kapital sjunker under 1/3 av målnivån, som är 60 miljarder kronor, ska Riksbanken göra en framställning till riksdagen om kapitaltillskott. Beloppet som begärs ska normalt föra det egna kapitalet upp till den så kallade grundnivån, som är 2/3 av målnivån.

Som ett led i en expansiv penningpolitik använde sig Riksbanken under lång tid av s.k. kvantitativa lättnader och byggde fram till 2021 upp en stor obligationsportfölj. När räntorna höjdes sjönk värdet på portföljen vilket bidrog till att Riksbanken gjorde förlust 2021–2022. Resultatet för 2023 var positivt, men det egna kapitalet blev negativt efter resultatdisposition.²¹ Utifrån de nya bestämmelserna om Riksbankens egna kapital har Riksbanken begärt ett kapitaltillskott om knappt 44 miljarder kronor.²²

Finansutskottet föreslår nu att Riksbankens framställning delvis ska bifallas så att riksdagen beslutar om att 25 miljarder kronor överförs från statens budget till Riksbanken i år.²³ Utskottet föreslår också att det upprättas ett nytt anslag för ändamålet, som ska hänföras till utgiftsområde 26 Statskuldräntor m.m. och benämnas Återställning av Riksbankens eget kapital. Beslutet väntas fattas den 18 juni 2024. ESV:s principer för prognosen är att den baseras på gällande regler och vi gör inga antaganden om kommande beslut, se metodrutan i början av rapporten. Vi har därför inte beaktat kapitaltillskottet i den föreliggande prognosen men beskriver här hur centrala variabler påverkas.

En rimlig utgångspunkt är att Riksgälden kommer att låna till kapitaltillskottet. I nationalräkenskaperna kommer det sedan att bokföras som en kapitaltransferering från staten till Riksbanken.²⁴ Det sänker den offentliga sektorns finansiella sparande. Därmed påverkas bedömningen huruvida överskottsmålet, det vill säga att det finansiella sparandet ska uppgå till en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, nås eller inte. Kapitaltillskottet minskar också statens budgetsaldo och ökar såväl statsskulden som Maastrichtskulden.

För innevarande och kommande budgetår används det strukturella sparandet för att bedöma budgetutrymmet för finanspolitiken. Det är den offentliga sektorns finansiella sparande justerat för konjunkteffekter och för engångseffekter. Om det strukturella

²⁰ Se Riksbankslagen (SFS 2022:1568) | Sveriges Riksbank.

²¹ Se Årsredovisning för Sveriges riksbank 2023.

²² Se Riksbankens framställning till riksdagen 2023/24:RB4.

²³ Se finansutskottets betänkande 2023/2024:FiU28.

²⁴ Se Bokföring av kapitaltillskott till Riksbanken i nationalräkenskaperna (scb.se).

sparandet överstiger målnivån bedömer ESV att det finns ett budgetutrymme. ESV:s bedömning är att kapitaltillskottet ska ses som en engångseffekt och i likhet med andra engångseffekter inte inkluderas i det strukturella sparandet. Det innebär att kapitaltillskottet inte kommer att påverka budgetutrymmet för finanspolitiken.

Tabellen nedan visar skillnaden mellan ESV:s juniprognos och en prognos där även kapitaltillskottet om 25 miljarder kronor är inkluderat. Sammanfattningsvis blir den offentliga sektorns finansiella sparande mer negativt 2024 medan det strukturella sparandet inte påverkas. Kapitaltillskottet minskar även statens budgetsaldo och ökar såväl statsskulden som Maastrichtskulden med 0,4 procentenheter i relation till BNP.

Tabell 15 Budgetsaldo, sparande och skuld 2024

Miljarder kronor om inget annat anges

Budgetsaldo, sparande och skuld	ESV:s juniprognos	Prognos inkl. 25 mdkr kapitaltillskott
Statens budgetsaldo	-91	-116
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-80	-105
<i>procent av BNP</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,6</i>
Strukturellt sparande ¹	-0,1	-0,1
Statsskuld ²	16,7	17,1
Maastrichtskuld ²	33,0	33,4

¹Procent av potentiell BNP.

²Procent av BNP.

Revideringar sedan marsprognosen

Jämfört med marsprognosen har BNP-tillväxten höjts något i år men sänkts nästa år. Lägre livsmedelspriser har lett till att KPI har sänkts samtidigt som bedömningen av utvecklingen på arbetsmarknaden är nära oförändrad. Skatteintäkterna har reviderats upp 2024–2027, där kapitalskatterna står för största delen. Utgifterna har reviderats upp i år men ner övriga prognosår. Upprevideringen i år beror på vårandringsbudgeten. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp alla år. Vi räknar nu med mindre underskott i både staten och kommunsektorn.

Makroekonomisk utveckling

Konjunkturbilden vad gäller konsumtion och investeringar är ungefär densamma som i marsprognosen. Men nettoexporten, och därmed BNP-tillväxten, har höjts i år och sänkts nästa år. Arbetsmarknadsläget ser lite sämre ut än tidigare och KPI har sänkts till följd av framför allt lägre livsmedelspriser.

Tabell 16 Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan marsprognosen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter, eller skillnad i nivå där det anges

Makroekonomiska nyckeltal	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser	0,1	0,5	-0,4	0,0	-0,1
Sysselsatta	0,0	-0,2	0,0	-0,1	0,1
Arbetslöshet, nivå	0,0	0,3	0,1	0,2	-0,1
Antal arbetade timmar	-0,4	-0,1	0,1	-0,2	0,0
Löner enligt KL	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lönesumma	0,0	-0,2	0,1	-0,2	0,0
KPIF	0,0	-0,3	0,1	0,1	0,0
KPI	0,0	-0,3	-0,1	0,1	0,1
Styrränta, vid årets slut, nivå	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10-årig statsobligation, nivå	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Euro/SEK, nivå	0,0	0,3	0,2	0,1	0,1
USD/SEK, nivå	0,0	0,2	0,3	0,2	0,1

Källa: ESV

BNP-tillväxten är höjd med 0,5 procentenheter i år och sänkt med 0,4 procentenheter nästa år. Det beror till största delen på att bidraget från nettoexporten har höjts i år och sänkts nästa år. Hushållens konsumtion är dock sänkt något i år till följd av lägre utfall än väntat. I stället väntas återhämtningen bli lite större nästa år. Likaså är offentlig konsumtion sänkt då utsikterna att öka verksamheten ser sämre ut än väntat i föregående prognos. Investeringarna har dock höjts något då de ökat lite mer än väntat.

I stort sett är bedömningen av arbetsmarknadens utveckling oförändrad sedan marsprognosen. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar är dock något nedreviderade i år och arbetslösheten är därför något uppreviderad. Därmed har också lönesumman sänkts.

Inflationen enligt KPIF har sänkts något, vilket främst förklaras av lägre livsmedelspriser.

Den svenska kronan blev svagare än väntat under våren och kronan är något svagare mot både euron och dollarn än i föregående prognos, vilket gäller för alla prognosår framåt.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan marsprognosen har skatteintäkterna reviderats ner 2022 men upp 2023–2027 till följd av högre kapitalskatter. Skatt på arbete har däremot sänkts 2024–2027 på grund av en lägre lönesumma. Även Skatt på konsumtion och insatsvaror har sänkts 2024–2027, främst på grund av lägre moms, men en höjning av energi- och koldioxidskatter gör den sammantagna revideringen mindre.

Tabell 17 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget, revideringar sedan marsprognosen

Skillnad i miljarder kronor

Offentliga sektorns skatteintäkter	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	0,0	2,0	-1,7	-0,2	-2,2	-3,8
Skatt på kapital	0,0	-2,2	15,7	12,6	7,2	7,4
varav skatt på kapital, hushåll	0,0	-2,7	8,9	7,5	4,7	4,1
varav skatt på företagsvinster	0,0	0,0	4,5	3,3	0,6	1,5
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-1,2	0,6	-1,3	-2,2	-1,1	-3,4
varav mervärdesskatt	0,0	0,0	-3,9	-4,6	-4,1	-5,8
varav energi- och koldioxidskatt	0,0	2,0	3,5	3,6	3,7	3,8
varav övriga skatter på energi och miljö	-1,2	-1,4	0,2	-0,1	0,3	-0,3
Restförda och övriga skatter	-1,2	0,9	3,5	2,4	2,4	2,5
Offentliga sektorns skatteintäkter	-2,4	1,1	17,5	13,7	7,5	4,1
varav kommunala skatter	0,0	1,4	-1,1	-1,2	-3,0	-3,7
varav ålderspensionssystemet	0,0	-0,1	-0,3	-0,1	-2,3	-1,4
Statens skatteintäkter	-2,4	-0,2	18,8	15,1	12,8	9,1
Periodisering av skatter	2,4	0,2	-5,9	4,5	3,2	-19,1
Övriga inkomster staten	0,0	0,0	-31,7	30,9	-0,8	-0,2
Totala inkomster statens budget	0,0	0,0	-18,7	50,5	15,2	-10,2

Källa: ESV

Intäkterna från skatt på arbete har sänkts 2024–2027, vilket till största del förklaras av en lägre lönesumman.

Hushållens kapitalskatter har reviderats ner 2023 till följd av preliminära utfall. Från och med i år har inkomsterna däremot reviderats upp på grund av högre utdelningsinkomster och schablonintäkter. Sparandet i aktier och fonder har ökat mycket det första kvartalet i år vilket väntas ge högre schablonintäkter från investeringssparkontona. I år och nästa år har även kapitalvinsterna reviderats upp till följd av en bättre börsutveckling och fler bostadsförsäljningar än väntat.

Intäkter från skatt på företagsvinster har reviderats upp 2024 och framåt. Det beror på att det har inkommit mer preliminärskatt än väntat under våren.

De totala momsintäkterna har reviderats ner för perioden 2024–2027. Revideringen förklaras främst av en svagare utveckling av de privata investeringarna jämfört med föregående prognos. Momsintäkterna revideras också ner av att skattebaserna i den offentliga sektorn bedöms utvecklas svagare i år jämfört med tidigare bedömning.

Intäkterna från hushållens konsumtion revideras upp i år främst till följd av att övriga tjänster väntas utvecklas starkare än tidigare bedömning.

Intäkterna från energiskatten har reviderats upp 2024 och framåt på grund av att utfallet för 2023 blev högre än prognos.

De restförda och övriga skatterna har reviderats upp 2024–2027 vilket främst beror på en ny bedömning av resolutionsreserven.

Statens budget – utgifter och saldo

Utgifterna har reviderats upp i år och ner övriga prognosår. Upprevideringen i år beror främst på vårändringsbudgeten där bland annat mycket pengar går till Hälsovård, sjukvård och socialomsorg. Även Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats upp mycket i år. Nedrevideringarna de kommande åren beror bland annat på en ny befolkningsprognos som indikerar lägre utgifter för Ekonomisk trygghet för familjer och barn under prognosperioden. Justering av PLO-uppräknningen för Försvar och samhällets krisberedskap bidrar även det till nedrevideringen.

Tabell 18 Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan marsprognosen

Skillnad i miljarder kronor

Utgiftsområden	2024	2025	2026	2027
UO4 Rättsväsendet	1,5	-0,1	-0,1	0,0
UO6 Försvar och samhällets krisberedskap	2,1	-1,7	-1,3	-1,7
UO7 Internationellt bistånd	1,4	-0,9	0,0	0,0
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6,1	-0,4	-0,2	-0,3
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-0,4	-2,0	-3,2	-4,8
UO13 Integration och jämställdhet	0,0	1,2	0,0	0,0
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	1,8	0,7	0,4	0,3
UO22 Kommunikationer	0,5	-1,5	-1,8	-1,9
UO26 Statsskuldsräntor m.m.	0,8	-1,0	-2,4	-3,6
Riksgäldskontorets nettoutlåning	6,1	3,0	5,6	2,5
Totala utgifter statens budget	21,1	-2,2	-3,0	-9,6
Totala inkomster statens budget	-18,7	50,5	15,2	-10,2
Statens budgetsaldo	-39,9	52,7	18,2	-0,7

Källa: ESV

Utgifterna för Rättsväsendet har reviderats upp i år med 1,5 miljarder kronor med anledning av vårändringsbudgeten. Det är främst Kriminalvården som har fått ökade medel med 1,4 miljarder kronor då antalet intagna har ökat snabbare än tidigare beräknat.

Utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap har reviderats upp i år med anledning av vårändringsbudgeten och den extra ändringsbudgeten i maj om stödpaket till Ukraina. Budgetarna höjer även utgifterna kommande år, men justeringen av PLO-uppräknningen för försvaret åren 2025–2027 minskar utgifterna mer och förklarar nedrevidering dessa år.

Utgifterna för Internationellt bistånd har reviderats upp i år och ner nästa år till följd av vårändringsbudgeten. Utfallet avseende kostnader för asylsökande 2023 för det som klassas som bistånd blev lägre än det beräknade beloppet. Den skillnaden som

uppstod 2023 ökar på biståndet i år. Minskningen nästa år beror på lagrådsremissen Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Den största revideringen av utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg har gjorts i år med anledning av vårändringsbudgeten. Utgifterna har reviderats upp med 6 miljarder kronor till följd av ökade bidrag till regionerna.

Ekonomisk trygghet för familjer och barn är kraftigt nedreviderad framför allt på de bortre prognosåren till följd av en sänkt befolkningsprognos som minskar barnantalen. När antalet barn minskar, så minskar också utgifterna för barnbidrag och föräldraförsäkringar. Effekten motverkas i år av förslag i regeringens vårändringsbudget avseende bostadsbidragen, och från och med nästa år av förändrade antaganden rörande omvårdnadsbidrag.

Utgifterna för Integration och jämställdhet är uppreviderade 2025. Upprevideringen beror på vårändringsbudgeten och lagrådsremissen Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd.

Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv har reviderats upp i år och kommande år. Det beror främst på att utgifterna för arbetslöshetsförsäkring ökar då vi bland annat räknar med fler öppet arbetslösa och att en högre andel av de arbetslösa får ersättning.

De stora investeringsanslagen inom Kommunikationer är nedreviderade samtliga år. Från 2025 beror det till största del på att vi har ändrat nivån för framskrivningen av PLO. I år höjs dock utgifterna till följd av vårändringsbudgetens medel till Transportstyrelsen för pandemikompensation avseende flygplatskontroller.

Utgifterna för statsskuldräntor har reviderats upp i år, men ner för resten av prognosperioden. Det beror på revideringar av budgetsaldot och därmed statsskuldens storlek.

Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats upp med 6 miljarder kronor i år och mellan 3 miljarder kronor och 6 miljarder kronor kommande år. Det är framför allt Svenska kraftnäts konto i Riksgäldskontoret som reviderats upp. Det beror på att flaskhalsinkomsterna väntas bli lägre alla år samtidigt som utgifterna väntas bli något högre kommande år. Det gör att nettoutlåningen ökar.

De offentliga finanserna

Den offentliga sektorns sparande har reviderats upp alla år. Det är både i staten och i kommunsektorn som vi nu räknar med mindre underskott än i föregående prognos. I staten är det främst högre skatteintäkter som förklarar upprevideringen. I kommunsektorn är inkomsterna högre än i marsprognosen alla år trots att skatteintäkterna är något nedreviderade. Det är istället statsbidragen och kapitalinkomsterna som reviderats upp. Konsumtionsutgifterna är nedreviderade samtidigt som investeringarna och kapitalutgifterna nu väntas bli högre än i marsprognosen. Sammantaget har inkomsterna höjts mer än utgifterna, och underskottet i kommunsektorns sparande blir därmed mindre. Sparandet i ålderspensionssystemet visar ett mindre överskott alla prognosår. Det beror framför allt på att inkomsterna har reviderats ner efter en justering av prognosen på sociala avgifter till ålderspensionssystemet.

Tabell 19 Finansiellt sparande i offentlig sektor, jämfört med föregående prognos

Skillnad i miljarder kronor

Finansiellt sparande i offentlig sektor	2023	2024	2025	2026	2027
Offentliga sektorns inkomster	8	30	19	14	10
Offentliga sektorns utgifter	10	20	-11	-15	-18
Offentliga sektorns finansiella sparande	-2	10	30	29	28
Staten	-2	3	21	21	23
Kommunsektorn	0	9	10	10	6
Ålderspensionssystemet	0	-2	-1	-2	0

Källa: ESV

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt propositioner från regeringen, se metodruta i början av rapporten.

I maj aviserades i den extra ändringsbudgeten om stödpaket till Ukraina en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna om att införa en ram för det militära stödet till Ukraina för åren 2024–2026. Ramen uppgår till 75 miljarder kronor, fördelat på 25 miljarder kronor per år. ESV har i denna prognos tagit hänsyn till de budgetar som lagts fram hittills²⁵ i år och hur förslagen om stöd i dessa kommer påverka utgifterna i år och kommande år. De stöd till Ukraina och utgiftsökningar i budgeten som enligt överenskommelsen förväntas komma senare under 2024 och de kommande två åren har inte beaktats i denna prognos.

Riksbanken har gjort en framställning till riksdagen om kapitaltillskott som inte har beaktats i prognosen. Se faktaruta i avsnittet De budgetpolitiska målen.

Prognosberäkningarna slutfördes den 11 juni 2024.

²⁵ Extra ändringsbudget Försvarsmateriel och ekonomiskt stöd till Ukraina Prop. 2023/24:76, Vårändringsbudget för 2024 Prop. 2023/24:99 och Extra ändringsbudget Ytterligare försvarsmateriel och ekonomiskt stöd till Ukraina Prop. 2023/24:155.

Tabellbilaga

Tabell 20 Sammanfattande nyckeltal

Sammanfattande nyckeltal	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser, proc. utv.	2,5	-2,0	5,9	1,5	-0,2	1,1	1,7	2,9	1,8
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	2,6	-2,3	5,8	1,5	0,1	1,1	2,0	2,6	1,6
Hushållens konsumtion, proc. utv.	0,8	-3,0	6,0	2,8	-2,3	1,0	2,6	3,1	2,3
Offentlig konsumtion, proc. utv.	0,0	-1,6	3,4	0,7	1,0	1,8	0,0	0,2	-0,3
Investeringar, proc. utv.	0,1	1,6	7,3	0,3	-1,3	0,0	4,2	5,0	2,7
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-0,1	-0,7	0,4	1,2	-1,3	0,2	0,1	0,0	0,1
Export, proc. utv.	6,9	-5,5	11,9	6,2	3,3	1,6	2,4	3,6	3,4
Import, proc. utv.	2,0	-6,3	12,8	9,7	-1,0	1,6	3,8	3,7	3,5
Real disponibel inkomst, proc. utv.	2,4	-0,8	4,2	0,2	-0,6	0,5	3,1	1,7	1,5
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	6,4	8,5	7,0	4,5	6,1	5,7	6,1	4,8	4,1
Lönesumma, proc. utv.	3,8	0,8	6,2	6,7	5,3	4,1	4,6	4,1	3,9
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	-0,2	-3,8	2,3	3,1	1,4	0,3	0,8	0,3	0,1
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	6,9	8,5	8,9	7,5	7,7	8,1	7,5	7,5	7,5
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	24	-157	-5	61	-37	-80	-11	54	107
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	0,5	-3,1	-0,1	1,0	-0,6	-1,2	-0,2	0,8	1,5
Strukturellt sparande	0,1	-1,8	-1,2	0,3	0,4	-0,1	0,4	0,9	1,5
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	35,7	40,3	36,8	33,8	31,7	33,0	32,6	30,9	28,6
Skattekvot, proc. av BNP	43,0	42,6	42,8	42,5	41,4	41,0	41,3	41,2	41,3
Totala utgifter på statens budget, mdkr	944	1 219	1 113	1 123	1 224	1 364	1 381	1 386	1 379
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 308	1 501	1 551	1 559	1 575	1 690	1 720	1 736	1 750
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	318	329	335	348	361	366	379	389	404
Marginal till utgiftstaket, mdkr	43	242	144	75	90	57	107	130	185
Budgetsaldo, mdkr	112	-221	78	164	19	-91	-15	35	94
Statsskuld, proc. av BNP	20,9	24,3	20,9	17,6	15,6	16,7	16,2	14,8	12,8

Källa: SCB och ESV

Tabell 21 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2019–2027

Miljarder kronor

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	1 265,6	1 250,5	1 329,1	1 400,6	1 476,9	1 525,7	1 593,2	1 668,6	1 742,8
<i>Direkta skatter</i>	660,8	668,7	694,3	724,1	748,4	766,0	800,0	841,4	884,1
Kommunal skatt	748,2	766,1	806,4	852,5	893,3	927,9	968,8	1 010,1	1 057,1
Statlig skatt	56,3	50,3	56,3	60,7	56,3	62,9	64,2	69,0	71,9
Jobbskatteavdrag	-126,8	-128,1	-131,8	-146,3	-159,2	-182,1	-189,5	-192,9	-198,8
Husavdrag	-15,3	-16,8	-18,9	-19,1	-18,1	-18,5	-19,3	-20,4	-21,6
Övrigt	-1,7	-2,8	-17,8	-23,8	-24,0	-24,3	-24,3	-24,4	-24,5
<i>Indirekta skatter</i>	604,8	581,8	634,7	676,5	728,5	759,7	793,2	827,2	858,6
Arbetsgivaravgifter	588,6	594,9	629,3	669,5	707,7	735,4	768,0	801,2	832,8
Egenavgifter	11,1	11,7	11,5	11,8	12,0	12,1	12,3	12,5	12,7
Särskild löneskatt	49,4	50,8	51,9	58,3	65,6	67,3	69,9	72,7	75,4
Nedsättningar	-3,7	-34,9	-15,4	-17,3	-8,3	-5,4	-5,5	-5,5	-5,6
Tjänstegrupppliv m.m.	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Avgifter till premiepensionssystemet	-41,1	-41,3	-43,2	-46,4	-49,1	-50,3	-52,2	-54,2	-57,2
Skatt på kapital	282,2	271,8	355,9	365,6	353,7	391,8	409,7	432,2	447,9
Skatt på kapital, hushåll	69,6	66,0	104,6	92,9	68,9	79,5	90,8	98,6	102,2
Skatt på företagsvinster	153,4	149,3	183,6	193,0	199,9	213,0	217,6	228,5	237,8
Avkastningsskatt	5,3	5,6	6,7	8,3	19,1	30,4	30,4	32,5	34,4
Fastighetsskatt	34,4	34,6	36,1	38,6	39,7	41,6	43,3	44,2	44,6
Stämpelskatt	12,3	12,7	15,5	15,8	10,3	12,5	12,7	12,9	13,2
Kupongskatt m.m.	7,2	3,6	9,4	12,3	9,4	8,5	8,5	9,0	9,3
Riskskatt för kreditinstitut				4,7	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	603,7	608,9	658,6	718,2	727,4	717,0	746,0	780,9	809,3
Mervärdesskatt	461,3	467,9	511,0	559,6	559,4	573,2	600,0	632,9	659,7
Skatt på tobak m.m.	11,9	11,9	11,9	13,2	11,5	11,8	11,8	12,0	12,2
Skatt på etylalkohol	4,5	5,2	5,6	5,5	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Skatt på vin m.m.	6,1	6,6	6,6	6,5	6,9	7,3	7,3	7,3	7,3
Skatt på öl	4,3	4,5	4,5	4,6	4,7	4,8	5,1	5,1	5,1
Energiskatt	52,2	52,6	53,8	44,7	45,6	45,5	46,7	47,9	49,2
Koldioxidskatt	22,2	20,4	21,9	21,2	22,7	24,1	24,5	23,9	23,2
Övriga skatter på energi och miljö	7,8	5,9	5,7	24,4	34,4	8,9	8,3	8,7	8,8
Skatt på vägtrafik	20,7	21,6	22,5	22,5	22,0	21,9	22,2	22,2	22,3
Skatt på import	6,9	6,2	7,3	9,3	7,9	7,0	7,3	7,6	8,0
Övriga skatter	5,9	6,2	7,6	6,6	6,8	7,0	7,4	7,7	7,9
Restförda och övriga skatter	11,5	6,8	-6,7	9,0	9,4	11,6	11,3	11,4	17,5
Restförda skatter	-5,0	-10,0	-16,1	-13,7	-13,0	-16,0	-15,0	-11,0	-10,0
Övriga skatter	16,5	16,8	9,4	22,7	22,4	27,7	26,3	22,5	27,6
Totala skatteintäkter	2 162,9	2 137,9	2 336,8	2 493,4	2 567,3	2 646,1	2 760,2	2 893,0	3 017,4
EU-skatter	6,9	6,2	7,3	9,3	7,9	7,0	7,3	7,6	8,0
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 156,1	2 131,7	2 329,5	2 484,1	2 559,4	2 639,1	2 752,9	2 885,4	3 009,5
Kommunalskatt	766,8	785,4	827,1	873,9	915,7	952,0	993,6	1 035,6	1 082,8
Avgifter till ålderspensionssystemet	266,5	269,1	283,5	300,5	315,6	328,3	344,1	357,2	371,9
Statens skatteintäkter	1 122,7	1 077,2	1 218,9	1 309,6	1 328,1	1 358,9	1 415,2	1 492,6	1 554,7
Periodiseringar	-12,8	-41,9	16,4	16,1	-10,0	-15,8	-5,5	1,3	6,2
Uppbördsförskjutningar	9,0	4,9	-23,8	28,1	40,4	6,3	1,2	3,5	9,9
Betalningsförskjutningar	-23,9	-17,1	40,7	-8,5	-41,0	-40,0	-23,7	-8,2	-5,6

ESV:s Marsprognos

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
varav kommuner	-3,4	-7,0	36,4	34,3	-13,4	-18,4	-6,8	-1,5	1,0
varav AP-systemet	-1,0	-1,1	7,3	-0,9	2,2	-1,3	1,4	1,2	1,2
varav privat sektor	-18,9	-8,7	-3,7	-43,1	-30,2	-19,9	-19,7	-9,8	-9,8
varav kyrkan	-0,7	-0,4	0,5	1,2	0,4	-0,3	1,5	1,8	2,0
varav EU	0,0	0,0	0,2	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	2,2	-29,7	-0,5	-3,5	-9,4	17,9	16,9	5,9	1,9
1000 Statens skatteinkomster	1 109,4	1 037,4	1 235,1	1 308,1	1 318,1	1 343,1	1 409,6	1 493,8	1 560,9
Övriga inkomster	-53,8	-38,8	-43,8	-22,0	-75,1	-70,0	-44,2	-72,4	-87,7
2000 Inkomster av statens verksamhet	35,3	46,1	43,3	71,9	55,8	43,7	40,5	41,3	42,5
3000 Inkomster av försäld egendom	0,0	0,8	0,0	0,9	0,1	0,9	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,7	1,1	1,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	14,2	16,2	17,8	18,2	19,9	21,5	24,0	24,5	23,1
6000 Bidrag från EU m.m.	12,6	14,2	14,6	15,6	18,3	15,0	48,0	18,5	13,3
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-116,7	-116,9	-120,6	-130,0	-169,6	-151,7	-157,3	-157,4	-167,2
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 055,5	998,5	1 191,3	1 286,1	1 242,9	1 273,1	1 365,4	1 421,4	1 473,1
Totala utgifter	943,6	1 219,1	1 113,4	1 122,5	1 223,8	1 364,1	1 380,6	1 386,4	1 378,7
Budgetsaldo	111,9	-220,6	77,9	163,6	19,1	-91,1	-15,3	35,0	94,4

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur. Elstöden till hushåll och företag på 17,6 miljarder kronor 2022 respektive 26,2 miljarder kronor 2023 bokförs som flaskhalsintäkter och redovisas under Övriga skatter på energi och miljö i tabellen ovan.

Källa: SKV och ESV

Tabell 22 Utgifter på statens budget 2019–2027

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Rikets styrelse	15,0	15,7	16,4	17,6	18,3	19,8	18,8	19,8	19,4
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16,6	17,0	16,9	17,3	18,9	20,9	21,6	21,8	22,2
3 Skatt, tull och exekution	11,5	12,1	12,5	12,8	13,4	17,0	14,2	14,4	14,7
4 Rättsväsendet	49,4	53,0	57,2	61,5	69,8	79,2	83,9	90,6	92,3
5 Internationell samverkan	2,3	2,1	1,8	3,4	2,2	2,4	2,2	2,2	2,2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	60,5	63,0	70,5	83,5	96,0	129,7	138,0	140,5	139,4
7 Internationellt bistånd	44,2	46,5	47,5	46,2	46,5	49,8	48,1	48,8	48,7
8 Migration	11,8	9,6	8,2	11,7	12,0	12,9	11,6	10,1	10,0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	79,6	101,8	138,0	118,2	108,8	115,3	109,4	104,9	101,6
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	97,9	117,9	113,1	114,3	110,6	121,0	121,7	121,6	123,5
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,5	36,7	38,0	46,3	56,4	63,7	64,3	59,6	59,6
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	97,3	99,9	101,1	101,1	101,7	103,1	103,9	106,2	107,8
13 Integration och jämställdhet	13,4	8,5	6,2	5,4	4,5	3,7	4,8	3,7	3,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	77,0	87,2	91,9	78,4	79,8	88,4	87,5	87,7	88,2
15 Studiestöd	22,8	25,1	26,6	25,5	25,3	28,5	30,5	32,2	33,6
16 Utbildning och universitetsforskning	78,5	83,0	91,4	93,0	93,0	97,7	96,2	96,2	96,4
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15,8	20,4	22,7	19,7	16,7	16,6	16,6	16,3	16,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,1	3,8	5,2	7,7	5,9	5,7	2,1	2,0	1,6
19 Regional utveckling	3,3	3,2	3,2	3,4	3,7	3,4	3,6	3,9	3,6
20 Klimat, miljö och natur	9,4	11,0	16,7	20,7	17,9	16,0	12,7	13,0	13,8
21 Energi	2,3	3,4	3,4	12,6	4,4	5,2	5,2	4,4	3,2
22 Kommunikationer	58,6	65,2	72,1	72,9	80,4	83,6	91,2	96,4	97,0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	20,8	20,0	19,6	21,9	18,6	21,7	21,6	19,6	20,2
24 Näringsliv	7,3	60,4	30,4	10,3	7,6	8,1	7,2	6,9	6,8
25 Allmänna bidrag till kommuner	120,1	158,0	153,2	157,0	157,9	174,4	169,1	169,9	167,2
26 Statsskuldräntor m.m.	22,2	19,6	-1,3	27,2	31,6	22,6	30,3	26,1	21,3
27 Avgiften till Europeiska unionen	37,7	47,2	52,3	48,2	43,6	35,5	54,7	53,8	53,6
Summa utgiftsområden	1 012,9	1 191,1	1 214,7	1 238,0	1 245,7	1 345,8	1 371,0	1 372,4	1 367,2
Summa utgiftsområden exklusive räntor	990,7	1 171,5	1 216,0	1 210,8	1 214,1	1 323,2	1 340,7	1 346,3	1 345,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-66,9	21,3	-97,0	-110,9	-11,5	18,0	9,3	15,6	11,2
Kassamässig korrigerig	-2,4	6,8	-4,3	-4,5	-10,4	0,4	0,4	-1,6	0,4
Totala utgifter	943,6	1 219,1	1 113,4	1 122,5	1 223,8	1 364,1	1 380,6	1 386,4	1 378,7
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	317,6	329,4	334,6	347,9	360,9	366,3	379,3	389,4	404,5
Summa takbegränsade utgifter	1 308,3	1 500,8	1 550,6	1 558,7	1 574,9	1 689,5	1 720,0	1 735,8	1 750,4
Totala inkomster	1 055,5	998,5	1 191,3	1 286,1	1 242,9	1 273,1	1 365,4	1 421,4	1 473,1
Budgetsaldo	111,9	-220,6	77,9	163,6	19,1	-91,1	-15,3	35,0	94,4

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i budgetpropositionen för 2024.

Källa: ESV

Kontaktpersoner

Område	Namn	Telefonnummer
Utgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
Utgifter	Karin Edlund	08-690 44 58
Inkomster	Björn Andersson	08-690 44 01
Inkomster	Lina Landström	08-690 43 71
Makroekonomisk utveckling	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Makroekonomisk utveckling	Lina Landström	08-690 43 71
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Håkan Carlsson	08-690 44 48

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Svensk ekonomi är i lågkonjunktur. Men lägre inflation och Riksbankens räntesänkningar leder till att aktiviteten i ekonomin stiger 2024. Arbetsmarknaden påverkas av lågkonjunkturen med viss eftersläpning och arbetslösheten stiger i år. Lågkonjunkturen bidrar till att den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett underskott på 80 miljarder kronor i år. Underskottet blir störst i staten där utgifterna ökar betydligt mer än inkomsterna. Nästa år krymper underskottet till 11 miljarder kronor. Det strukturella sparandet ligger under målnivån för överskottsålet i år. Samtidigt är den offentliga skulden lägre än skuldankaret.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna

Ekonomistyrningsverket
Drottninggatan 89
Box 45316
104 30 Stockholm
Tfn 08-690 43 00
www.esv.se